

1 "רְנִי וְשִׁמְחִי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נָא... הֵם כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נִעוֹר מִמֶּעוֹן קָדְשׁוֹ"

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13

(מתוך ההפטרה)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: מִקֵּץ (חֲנוּכָה)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

ערב שבת א' טבת תשע"ז (30.12.16)

הַפְּטָרָה: "רְנִי וְשִׁמְחִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"בִּימֵי מַתְתִּיהוּ בֶן יוֹחָנָן כִּהֵן גְּדוֹל חֲשֻמוֹנָי וּבְנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יוֹן הִרְשָׁעָה עַל עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁפִּיחַם תּוֹרְתְךָ וּלְהַעֲבִירם מִחֻקֵי רִצּוֹנְךָ"

על הכתוב בנוסח "ועל הנסים", "כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יוֹן הִרְשָׁעָה עַל עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁפִּיחַם תּוֹרְתְךָ", דקדקו המפרשים, ושאלו, מה ראו חז"ל לתקן לנו דוקא לשון עמידה? ("כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יוֹן"). נראה לבאר ענין זה על-פי המבואר בספרים הקדושים, בשם רבנו האריז"ל (פרי עץ החיים, שער "חֲנוּכָה"), שהטעם שתקנו חז"ל לומר בחנוכה "על הנסים" דוקא בברכת "מודים", קשור למאבק של ה"ס"מ (= שרו של עשו) עם יעקב אבינו.

וכפי שמביא גם הזוהר הקדוש (בראשית כו), על הכתוב בפרשת "וישלח": "וירא שרו של עשו) כי לא יכל לו (=ליעקב), ויגע בכף ירכו, ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו". כאשר ראה ה"ס"מ שרו של עשו, שאינו יכול לגבור על יעקב, ויגע בכף ירכו". ומפרש הזוהר שם, שה"ס"מ פגע ברגל שמאל של יעקב.

והנה, ידוע כי שתי הרגלים הן כנגד המידות נצח והוד. רגל ימין היא כנגד מידת הנצח, ורגל שמאל היא כנגד מידת ההוד, כמו שכתוב ב"פתיחת אליהו" (הקדמה יז): "נצח והוד תרין שוקין" (=נצח והוד הם שתי רגלים). אם כן, נמצא, שכאשר פגע ה"ס"מ ברגל שמאל של יעקב – פגע בכך במידת ההוד. וזהו שמבואר בזוהר (שם): "הוד שוקא שמאלא דעליה אתמר ליעקב והוא צלע על ירכו" (=הוד הוא שוק שמאל, שעל זה נאמר ליעקב "והוא צלע על ירכו"). וכן כתוב בהגהות "ניצוצי אורות" להגה"ק החיד"א (אות א'): "מכאן משמע דבירך שמאל אחז המלאך ליעקב, והוא נגד (מידת) ה"ה" הוד".

והנה, כתוב ב"תיקוני זוהר" (כח, כט): "הוד תמניא יומי דחנוכה" (=הוד הוא שמונת ימי חנוכה). והכונה היא, ששמונת ימי החנוכה הם כנגד מידת ההוד, שהיא המידה השמינית בסדר המידות (כתרו חכמה 2 בינה 3 חסד 4 גבורה 5, תפארת 6, נצח, הוד 8 יסוד 9, מלכות 10).

לפי זה, מבאר האריז"ל, שמתתיהו בן יוחנן כהן גדול תקן בשמונת ימי החנוכה את הפגם במידה השמינית, היא מידת ההוד. ולכן תקנו לנו חז"ל לומר "על הנסים" בברכת ההודאה ("מודים" – לשון הוד והודאה), שאז אנו משתחוים ומודים עם הרגלים.

וכפי שמביא גם ה"ייטב פנים" (מאמר "הוד והדר" לחנוכה): "מבואר בספרים הקדושים סוד חנוכה, כי ה-ס"מ, בהיאבקו עם יעקב, נגע בכף ירכו, ונפגם מידת ה"ה" הוד.

על-כן תקנו הימים הללו בהלל ובהודאה, לתקן מידה זו... (ו)שמעתי מה שאומרים בשבת קדש (שחרית נשמת כל חי) 'שפן חובת כל היצורים', ראשי תיבות 'שכחה'. (ו)הענין, כי איך יצאנו ידי חובתנו? מה שאנו חייבין להלל ולהודות לשמו יתברך בכל עת ובכל שעה על רוב נפלאותיו וטובותיו? כמו שנאמר (תהילים קנ, ו): 'כל הנשמה תהלל יה'. ואמרו חז"ל (ב"ר יד, ט): 'על כל נשימה ונשימה תהלל'. ומי גבר יזכה לפרוע חובות השבח וההודאה לשמו יתברך?

אבל... (התשובה) עבור זה, כי ראשי תיבות (של 'שפן חובת כל היצורים') הוא 'שכחה', (לרמוז), שמה שאינו משבח (האדם) ומהלל (לה' יתברך), הוא מחמת שנטבע בנו פח השכחה, לשכוח טובותיו ונפלאותיו, אשר הם בכל עת ובכל שעה, ואין בעל הנס מכיר את נסו" (נידה לא).

וממשיך ה"ייטב פנים", ואומר: "והנה, ענין השכחה נובע ממה שנגע (ה"ס"מ) בכף הירך בגיד הנשה, ופרש הזוהר (שם קע, מתורגם): "ולמה נקרא גיד הנשה? (אלא) גיד, שהוא משפח מבני האדם את עבודת אדונם (=הקב"ה). ושם (בגיד הנשה) הוא יצר הרע רובץ... ומשם בא יצר הרע על בני האדם. ומשום כך אמרה התורה 'לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה' ('נשה' הוא לשון שכחה בארמית). ועל-ידי כך שוכח להודות ולהלל (לה' יתברך).

וזהו שאמרו, שנפגמה מידת ההוד, ולכן תקנו בימים אלו זכר לנסים שנעשו בימים ההם, למען ישית האדם אל לבו לזכור תמיד נפלאותיו וחסדיו, העודפים על האדם, **להודות** ולהלל לשמו יתברך, ובכך תתוקן מידת ה**הוד**.
עד כאן דבריו הקדושים של ה"ייטב פנים".

הנה, מבואר מכל זה, שצריך לכרוע בדרך בברכת "מודים", **להודות** ולהלל לה' יתברך על כל הטוב אשר גמלנו ברוב רחמיו וחסדיו. ואולם, כאשר אין האדם כורע בדרך לפני ה', הרי זה פוגם במידת ה**הוד**, שכן, אינו מודה לו כראוי.

מעשה יומתק לנו להבין מה שתקנו לנו חז"ל לומר "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשפיקם תורתך", "עמדה" דוקא, בקומה זקופה, כיון שבקשו להכניס בישראל מחשבת פיגול, שלא לכרוע בדרך לפני ה', כדי להודות לו על כל טובותיו שגמלנו. שכן, העולם כמנהגו נוהג בדרך הטבע, ואין שום מנהיג לבירה, חלילה. ולכן, צריך להקפיד ולכרוע כראוי בברכת "מודים" (תמיד), כדי **להודות** להלל ולשבח לבוראנו, על רוב נפלאותיו וחסדיו, שגמלנו בכל זמן ובכל עת. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"מתתיהו" (=861) בגמטריא "ראש השנה"

הרה"ק רבי אלעזר מליז'נסק זיע"א אומר, שיש שלשה זמנים בשנה, שהם עת רצון להתפלל, והם: בעת סעודת מלוה מלכה (=סעודה רביעית), ביום שמיני עצרת (=שמחת תורה), וביום "זאת חנוכה" (=יום השמיני של חנוכה). והסביר ענין זה רבי אלעזר מליז'נסק, ואמר: משל למלך שבא לבקר את נתיניו. והנה, אף שהתושבים היו עניים, למרות זאת טרחו הם ועמלו להכין למלך סעודה מפוארת, כראוי לכבודו.

ואולם, באותו זמן, כדי לא להפריע למלך בשמחתו, לא בקשו מהמלך את בקשותיהם הפרטיות. אבל, כאשר הגיע זמן שהמלך היה צריך לחזור לארמונו, מיד בקשו ממנו התושבים, שיעזור להם, ויתן להם די מחסורם. והנמשל, אומר רבי אלעזר מליז'נסק, בשבתות וחגים, כאשר הבורא יתברך מופיע אצלנו, אין אנו רוצים לבקש את בקשותינו הפרטיות. אבל, במוצאי שבת קדש (בסעודה רביעית), וביום האחרון של החג "זאת חנוכה" ושמיני עצרת, כאשר המלך עומד להיפרד מאתנו, הרי זה עת רצון לבקש בקשותינו מלפניו יתברך. ועד היכן הדברים מגיעים, מגלה לנו הרה"ק יעקב מסדיגורה זיע"א, בשם זקנו הרה"ק ר' ישראל מרוז'ין זיע"א, בספרו "אביר יעקב" ("זאת חנוכה"): "מה שצדיקים יכולים לפעול מה' יתברך בראש השנה ויום הכיפורים, יכול יהודי פשוט לפעול מה' יתברך ב"זאת חנוכה".

ה"בני יששכר" מוסיף לנו על-כך, ואומר (מאמר ב', אות י'): "אשר בחנוכה יש מקום לעזור פקידת עקרים, כעין ראש השנה... ואומר לך כעת: 'מתתיהו' בגמטריא 'ראש השנה'".

"ואף-על-פי שהתמהמה (=התעכב) (המשיח)... אחכה לו בכל יום שיבוא"

ה"חפץ חיים", הלא הוא רבי ישראל מאיר מראדין, היה זקן שהגיע לגבורות, ואולם חרף גילו המבוגר המשיך ה"חפץ חיים" בפעילות ציבורית ענפה, והרבה לנסוע בקהילות רוסיה ופולין בעניני הכלל. בנסיעות אלו לא נטל עמו ה"חפץ חיים" מטען רב, כי דרכו היתה כל הימים להסתפק במועט שבמועט. עם זאת, תלמידיו שמו לב שלכל מסע מחוץ לעירו, היה הרב נוטל עמו ארגז קטן ונעול.

מפאת כבוד הצדיק לא העזו התלמידים והמקורבים לשאול את רבם הנערץ, מה מכיל הארגז הנעול, שאין הרב נפרד ממנו בכל נסיעותיו. ואולם כשנפטר ה"חפץ חיים", בשנתו התשעים ושש, פתחו תלמידיו את אותו ארגז, ומצאו בו אצטלה (=גלימה) רבנית חדשה, דומה לזו שהרב נהג ללבוש בשבתות ובימים טובים.

אותה שעה נזכרו התלמידים, שרבם העיר כמה פעמים בשיחותיו, שמן הראוי הוא לקבל את פני המשיח בבגדי שבת מצוחצחים. ומיד הבינו התלמידים, שכל אימת שה"חפץ חיים" עזב את ביתו, הוא נתן דעתו לאפשרות זו של בוא המשיח...
של בוא המשיח...

שבת שלום וחסד אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

”רְנִי וְשִׁמְחִי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נְאֻם ה'... הֵם כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נִעוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ”

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13

(מתוך ההפטרה)

פְּרֻשַׁת הַשַּׁבּוּעַ: מִקֶּץ (חֲנוּכָה)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

ערב שבת א' טבת תשע"ז (30.12.16)

הַפְּטָרָה: ”רְנִי וְשִׁמְחִי” (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”שָׂרְפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ” (ישעיה ו', ב')

בספר הקדוש ”קב הישר” מבוואר על הפסוק ”שָׂרְפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ”, שהכונה בתיבה ”לוֹ” היא על ל"ו הנרות שמדליק כל איש בחנוכה (ללא השמש).

ומה הקשר של המלאכים ו"השָׂרְפִים" (ש) עומדים ממעל לוֹ? לחג החנוכה?

אלא, אומר "קב הישר", שבעת שמתחילים לומר את הברכה של הדלקת הנר, יורדות לכל בית מחנות מחנות של מלאכים ושָׂרְפִים, שאין לנו שום השגה בקדושתם.

ואותם מלאכים שומעים את הברכות ועונים "אמן", ומסיעים לכל יהודי לקיים המצוה כרצון ה' יתברך. ועל-ידי כך הם מאירים בקדושתם וטהרתם את הבית שמדליק את נרות החנוכה.

ומוסיף "קב הישר", שכל נשמות אבותיו (של המדליק נרות), עד אדם הראשון, וכן נשמות יוצאי חלציו, העתידות לצאת ממנו עד ביאת המשיח – כלם באים לתוך הבית, וממלאים אותו באורם ובקדושתם.

ולכן, לפעמים יהודי מדליק בביתו, ואין איש אתו שם, אבל זה רק למראית עין אנוש. שכן, המדליק נרות הוא בבחינת פהן גדול, וביתו הוא בבחינת קדש הקודשים, וכל הבית מלא מלאכים ושָׂרְפִים, ונשמות של צדיקים –

שכלם נכנסים ומאירים בתוכו קדושה וטהרה.

וצריך לדעת, שאותם מלאכים ונשמות מחנכים את הבית (חנוכה מלשון חינוך) לכל השנה פלה "שתהא השלהבת עולה מאליה", דהיינו, שבכל השנה פלה תהא שלהבת הנשמה בוערת פלה מאליה לה' יתברך.

ובכח הלהבה של נר חנוכה, דוחים ומגרשים ושורפים את כל כוחות הרשע של "עשו", שהתאספו חלילה בתוכו ובבית, וכל ה"קש" והזוהמה של עשו – הכל נשרף ונדהה.

וזה שכתוב "שָׂרְפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ", הכונה היא על ל"ו הנרות, שהשָׂרְפִים והאופנים ונחיות הקדש נמצאים ממעל לו (=לזה שמדליק), ומסיעים ומטהרים את הבית, בעת שמתעסקים ומדליקים ה-ל"ו נרות.

"באותה שעה באתה (=באה) דיוקנו של אביו (שבשמים/הקב"ה), ונראתה לו בחלון". (סוטה לו')

בא וראה מה שכתב ה"מגן אברהם" בשם המהרח"ו ב"שער הכוונות" (או"ח סימן סח): "אמר לי מורי ז"ל, שיש ברקיע י"ב (=12) חלונות, כנגד י"ב השבטים. וכל שבט ושבט עולה תפילתו דרך שער אחד המיוחד לו, והוא סוד י"ב (=12) שערים הנזכר בסוף (ספר) יחזקאל".

והוסיף על-כך מאורם של ישראל, ה"חתם סופר", ואמר (שופטים): "הנה ידוע מהאר"י, ש-י"ב (=12) שערים יש בשמים, למנהגי י"ב שבטי ישראל, שעולה תפילתם שם, כל אחד אל שערו.

והנה, כידוע, החתימה של כל התפילות הוא השבח "עלינו לשבח", שהוא שבח והודאה גדולים ועצומים לבורא יתברך. אולם, יש המזלזלים בשבח זה, שהוא בסיום התפילה, יש שאומרים אותו בחטף, ובולעים את התיבות, ויש שאומרים אותו בהליכה לכיוון דלת היציאה מבית הכנסת.

ולבי שלי אומר לי, שבשבח הזה של "עלינו לשבח" הקב"ה פותח את השערים/החלונות, לקבל את תפילותנו. ולא בכדי, שבשבח זה סופי התיבות "עלינו לשבח לאדון הכל" הם "חלון" – לומר לה', שהחלון לקבל את תפילותנו נפתח בסוף התפילה, בשבח "עלינו לשבח".

וזהו שכתוב (סוטה לו'): "באותה שעה באתה (=באה) דיוקנו של אביו (שבשמים/הקב"ה), ונראתה לו בחלון".

דהיינו, באותו זמן שאיש ישראל אומר "עלינו לשבח" נפתח החלון, ודיוקנו של אביו (שבשמים/הקב"ה), ונראתה לו בחלון, לקבל את תפילתו ולהשפיע עליו שפע רב טוב, כפי שכתוב (שיר השירים ב', ט) שהקב"ה:

"משגיח מן החלונות, מציץ מן החרכים... (להשפיע רב טוב לבניו)"

לפני מספר שנים יצאה אנג'ל טיולים איטלקית מפוארת ("אקילה לאורו") להפלגה בחופי הים התיכון. בשלב מסוים השתלטו מחבלים פלסטיניים על הספינה. הם רכזו את כל הנוסעים במקום אחד, ופקדו על כל אחד מהם להציג את דרכונו. מי שהיה לו דרכון ישראלי נשלח לצד ימין, ומי שהיה לו דרכון זר, נשלח לצד שמאל. כך, במשך דקות ארוכות עשו המחבלים הפרדה בין הנוסעים, עד שהגיעו לאדם מבוגד, נכה, היושב על כסא גלגלים, שהציג להם דרכון אמריקאי. מיד אמרו לו, שיצטרף לכל הזרים שבצד שמאל.

אך אותו אדם סרב, ואמר להם, שאמנם יש לו דרכון אמריקאי, אך הוא יהודי!!! לרגע נדהמו המחבלים, אך מיד התעשתו, והחלו לקללו ואת כל היהודים. אותו יהודי, פתגובה לקללותיהם, הפנה ראשו אליהם, וירק עליהם בשאט נפש. בזעם רב לקחו המחבלים את העגלה בה ישב היהודי, וזרקו אותו עם העגלה למימי הים התיכון. לאחר יומים הגיעה גופת אותו יהודי לחופי מצרים (כאשר לא היה עליה כל חבלה או רקבון).

לאחר שהחזירו המצרים את גופתו לישראל, זכה אותו יהודי, שקדש את ה', להיקבר בארץ ישראל. ולכאורה, ישנה שאלה עצומה: איך יהודי, שחי בין הגוים, ומפליג בספינה איטלקית ללא כשרות המאכלים, מצליח ברגע אחד לא להסתיר את יהדותו ולקדש שם שמים?

נראה, שאת התשובה לכך ניתן למצוא בחג החנוכה. שכן, בניגוד לגלויות הקודמות, פרס ומדי, שבקשו להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, הנה, היונים לא בקשו להרוג את היהודים, אלא כל מגמתם היתה לטמא את עם ישראל על-ידי החדרת התרבות היונית שלהם.

ולכן, בעוד שבבל ואדום החריבו את בתי מקדשינו, הנה, היונים לא החריבו את בית המקדש, אלא רק בקשו לטמא אותו, לאחר שהקריבו חזיר על המזבח, ואת השמנים שאמורים להדליק בהם את המנורה, לא שפכו אלא טמאו. (כאמרים, תמשיכו להדליק את המנורה בבית המקדש, אבל עשו זאת בשמן טמא).

והנה, המנורה כידוע בעלת שבעת הקנים, מסמלת את הפנים של היהודי, שבו שבעה פתחים (שתי אוזניים, שתי עיניים, שני נחירי האף, והפה). וכונת היונים היתה לטמא את הפתחים הללו בכל יהודי בראיה אסורה, מאכלי טרפה, דיבור טמא וכו'. אולם, כאשר גברו החשמונאים ונכנסו למקדש, מצאו שהיונים טמאו את כל השמנים. אך רק פך אחד חתום בחותמו של כהן גדול, לא נגעו ולא טמאו. וכאשר לקחו פך זה (שבדרך הטבע היה אמור להספיק ליום אחד בלבד) והדליקו אותו, דלק בו אור גדול בצורה על-טבעית, שהאיר במשך שמונה ימים. מפאן נלמד שבכל נפשות ישראל – בכל יהודי ויהודי שוכנת נקודה/ניצוץ בנשמה שאותה חתם "הכהן הגדול" (=הקב"ה), כפי שכתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

וצריך לדעת, שאין שום גישה לאותה נקודה פנימית. ולכן, גם אם יחיה היהודי בתוך תרבות קלוקלת, הנקודה הזו, "פך השמן הטהור" הזה – אינו מקבל לעולם טומאה.

אולם, ברגע של אמת, אותה נקודה הפנימית הזו ניצתת ובווערת בלב היהודי, ומיד הוא משליך מעליו את כל התרבות הזרה, ומקבל פוחות על-טבעיים, שמאירים את נשמתו למסור את נפשו, ולהדבק בדבקות גדולה בה' יתברך. וזאת, כפי שלמדנו ממשנתו הטהורה של הבעש"ט הקדוש זיע"א, שבכל יהודי ויהודי בעולם, בכל מצב שבו הוא יהיה, ואפילו אם הרבה לפשוע – עדין ישנה נקודה אחת בתוכו, בפנימיות הלב, והיא הניצוץ האלקי ושרש נשמתו ("פך השמן הטהור"), ולשם לא מגיע הפגם של העונות והפשעים, והיא (=אותה נקודה בפנימיות הלב) נשארת נקייה, זכה וטהורה. ועל זה נאמר בתורה (ויקרא טו, טו): "השכן אתם בתוך טמאתם" – בתוך תוכם של טומאות ועונות האדם, נמצאת אותה נקודה פנימית, שהיא חלק אלוך ממעל, שלא נפגמה כלל – ובה הקב"ה שוכן, כיון שלאותו מקום, כאמור, אין הטומאה מגיעה כלל.

וזהו שכתוב (סנהדרין מד): "(ישראל) אף-על-פי שחטא, ישראל הוא". כלומר, למרות שחטא, עדין "ישראל הוא", שכן, פגם החטא לא מגיע לנקודה הפנימית. ומנקודה זו, שלא נפגמה, מתעורר האדם להרהורי תשובה וחרטה, ואפילו אם היה רשע גמור, כמאמר חז"ל: "רשעים מלאים חרטה".

ונקודה פנימית זאת, היא זו שעוררה את קלי הדעת ופושעי ישראל. ואפילו שחטאו הם כל ימיהם, ולא עמדו בתאות העולם הזה, למרות זאת, אותה נקודה פנימית נתנה להם את הכח למסור את נפשם בשעת גזירות-השמד (=כשרצו להעבירם על דתם), ולקדש את השם הנכבד והנורא במסירות-נפש ובקבלת ייסורים נוראיים, באש ובמים. **שבת שלום ותג אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

5 "רְנִי וְשִׁמְחִי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נְאֻם ה'... הֵם כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נִעוֹר מִמֶּעוֹן קָדְשׁוֹ"

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: מִקֵּץ (חֲנוּכָה) (מתוך ההפטרָה) **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13**

רַב שַׁבַּת א' טַבַּת תַּשְׁע"ו (30.12.16) **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25**

הַפְּטָרָה: "רְנִי וְשִׁמְחִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"בימי מתתיהו בן יוחנן פהן גדול חשמונאי ובניו. כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך"

ה"מגלה עמוקות" מבאר בפרשת ואתחנן (אופן מח), בשם הזוהר החדש, שכל ארבע הגלויות של ישראל – בבבל, מדי, יון, אדום – הן כנגד ארבע אותיות שם הוי"ה (=יהוה) ברוף הוא.

וכפי דברי הזוהר החדש (מתורגם): "ישראל נתפזרו לארבע רוחות השמים כנגד ארבע הגלויות. כל גלות אות אחת משם הוי"ה... בבבל אות י', במדי אות ה', ביון אות ו', ובאדום אות ה' אחרונה".

ענין זה מבואר גם ב"ליקוטי תורה" לרבינו האריז"ל ("כי תצא"), שמבאר שארבע הגלויות – בבבל, מדי, יון, אדום – מתנגדות לארבע אותיות הוי"ה ברוף הוא. ולכן, כל גלות היא כנגד אות אחת: גלות בבבל היא כנגד האות י' משם הוי"ה (=יהוה). גלות מדי (=בימי מרדכי ואסתר) היא כנגד האות ה' (=יהוה) משם הוי"ה. גלות יון היא כנגד האות ו' משם הוי"ה (=יהוה). וגלות אדום היא כנגד האות ה' האחרונה משם הוי"ה (=יהוה).

ולכן נמצא, שכאשר נגאלו ישראל מגלות בבבל, יצאה האות י' משם הוי"ה מן הגלות. וכאשר נגאלו ישראל מגלות מדי (בימי מרדכי ואסתר), יצאה אות ה' משם הוי"ה מן הגלות. וכאשר נגאלו ישראל מגלות יון הרשעה, יצאה אות ו' מהשם הוי"ה מן הגלות. וכאשר יגאלו ישראל במהרה בימינו מגלות אדום (בה אנו נמצאים כעת), תצא האות ה' האחרונה משם הוי"ה מן הגלות ואז יהיה שם ה' שלם והכסא שלם ותהיה, זאת גאולת עולם לנצח נצחים.

לפי זה, אומר ה"בני יששכר" מבואר היטב מדוע סבב הקב"ה כף, שהנס של גאולת יון יהיה בימי מתתיהו (שהרי, כלל גדול הוא בידינו, ששום דבר אינו במקרה, אלא בהשגחה פרטית) ולכן גם הנס שהיה "בימי מתתיהו", אינו במקרה. שכן "מתתיהו" הם אותיות "מתת יהו", כדי לרמוז, שעל ידי הגאולה מגלות יון זכינו שגם האות השלישית משם הוי"ה (=יהוה) יצאה מן הגלות. וזהו "מתתיהו" – אותיות "מתת יהו", דהיינו, הקב"ה נתן מתת/מתנה לישראל, את ג' אותיות יהו, שנשלמו כאשר נצחו החשמונאים את היוונים, ויצאו ישראל מגאולת יון הרשעה.

(כאמור בגלות בבבל נגאלה אות י', בגלות מדי נגאלה אות ה', ובגלות יון נגאלה אות ו' – וכיחד ג' אותיות יהו משם הוי"ה (=יהוה)).

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, הבה נתבונן בפתוב בסוף פרשת "בשלח": "ויאמר פי יד על פס יה מלחמה ליהוה בעמלק מדר דר". ופרש רש"י בשם חז"ל, שנשבע הקב"ה, שכל זמן שעמלק קים – אין השם (=שמו של הקב"ה (=יהוה)) שלם. שכן, היה צריך להיות פתוב: "כי יד על פסא יהוה". אלא, שבגלל שעמלק קים, אין השם שלם, וחסרות האותיות וה' משמו המלא של ה' יתברך (=יהוה), ולכן פתוב: "יד על פס יה", ללא האותיות וה' החסרות.

נמצא לפי זה, שרק בגאולה העתידה, במהרה בימינו, כשימחה שמו של עמלק מתחת השמים, יושלם שם הוי"ה (=יהוה) ב-ד' אותיות במלואו.

ויש לרמוז ענין זה במלה "גאולה", שמורכבת מהאותיות גאל וה'. וזאת, כדי לרמוז שאנו עומדים ומצפים שיגאל הקב"ה את האותיות וה', החסרות בשמו יתברך.

והנה, לאחר שיצאו ישראל מגלות בבבל, יצאה כאמור אות י' משם הוי"ה מן הגלות. וכאשר נגאלו ישראל מגלות מדי בנס פורים, יצאה האות ה' משם הוי"ה מהגלות, ונשלם רק מחצית השם ברוף הוא (=יהוה). (וכפי שרמז הפתוב במגילה: "ויאמר המלך לאסתר... מה שאלתך אסתר המלכה ותנתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש". וכידוע, סתם "מלך" במגילת אסתר רומז למלכו של עולם, הקב"ה, שאמר לאסתר המלכה "עד חצי המלכות" – שתזכי להוציא מגלות מדי רק מחצית משם השם – יהוה (=יהוה) – שהוא בבחינת "חצי המלכות".

ולכן נקרא מרדכי בכל המגילה "מרדכי יהודי". שכן, "יהודי" – אותיות יו"ד ה"י (יה).
 ויש להוסיף, שלאחר שנגאלו ישראל מהגלות השלישית, גלות יון הרשעה, אשר אז זכו כאמור להוציא את
 האות ו' משם הוי"ה (=יהוה) מהגלות, כפי שרמזו השם "מתתיהו" אותיות "מתת יהו", הרי מזה יש לנו הוכחה
 ברורה שהקב"ה פועל להשלים את שם הוי"ה, שלא תשאר רק מחציתו יהו(=יהוה), בבחינת "כי יד על פס
 יה...". אלא יושלם בכל ד' אותיותיו "יהוה" בגאולה הרביעית והשלמה מגלות אדום.
 (ע"פ "שבילי פנחס" להרה"ק פינחס פרידמן)

"מי שאמר לשמן וידליק, יאמר לחומץ וידליק" (תענית כה)

הרה"ק בעל "חידושי הרי"ם" זיע"א אחר פעם, והדליק גרות חנוכה בשעה מאוחרת בלילה.
 העיר על-כך אחד מן המקורבים לרב, ואמר: רבי! הרי חז"ל אמרו, ש"אין מחמיצין את המצות?"
 השיב לו הרבי בשנינות ובצחות: אבל גם למדנו ש"מי שאמר לשמן וידליק, יאמר לחומץ (=אלו ש"מחמיצין")
 וידליק...".

"ועל הנסים..."

לפנינו סיפור בן ימינו, שללא ספק מעלה את השאלה, האם הכל הוא רק צירוף מקרים (חלילה), או שמא מישהו
 משגיח על הכל ממרומים, ומסובב את העולם לפי רצונו:
 מטוס שהיה בדרכו לאנטורפן, ובקרבו ישבו כמאה אנשים, ביניהם היה הרבי מפיטסבורג וצ"ל, עם עוד שמונה
 מתלמידיו. הרבי ומלוויו היו בדרכם לחתונת בנו של אחד מחסידי האדמו"ר. מלבדם לא היו עוד יהודים שומרי
 מצות על גבי המטוס.

באמצע הטיסה מודיע הטייס בפתאומיות, שחסר דלק במטוס, ועליהם לנחות ולתדלק בשדה תעופה קטן מחוץ
 לעיר. שדה התעופה היה שומם ונידח, מסוג שדות התעופה הפנימיים, שמהם יוצאות טיסות פנימיות בלבד. כל
 הנוסעים ירדו מן המטוס, הרבי ותלמידיו ירדו אף הם, והחלו לתור אחר מקום שקט, בו יוכלו להתפלל בנחת
 וללא הפרעה את תפילת המנחה.

הרב התקרב לעבר אחד מעובדי שדה התעופה, ושאל אותו, אם הוא יוכל לפתוח להם איזה חדר צדדי, בו יוכלו
 הוא ופמלייתו להתפלל ללא הפרעה. לפתע הבחין הרבי בכך שהאיש עמו דבר החויר לחלוטין, והיה נראה כמו
 אחד שפגע בו ברק, או משהו דומה. לאחר רגע של התאוששות, פנה האיש לרבי, ואמר לו: "אני מוכן למלא
 את בקשתך, אבל בתנאי אחד! – בתנאי שתתן לי להגיד קדיש לזכר אבי!". "אתה יהודי?" שאל אותו הרבי.
 האיש הנהן בראשו, והוסיף: "אני לא מכיר יהודים שגרים בחלק זה של בלגיה, האם מותר לשאול מה מעשיכם
 כאן?". "האמת היא, שאני רציני בדיוק לשאול אותך את השאלה הזו..." – אמר הרבי – "אתה בדיוק עשירי
 המשלים לנו למנין!".

"אני לא חושב שתאמין לסיפור שלי" – התחיל האיש לספר – "אבל אני מבטיח לך, כבוד הרב, שזו אמת
 לאמיתה. נפרדתי ממשפחתי לפני שנים רבות, וברחתי לעיר הקטנה הזו. על אף שאני מגיע ממשפחה
 אורתודוקסית ביותר, אינני מקים מצות כבר כמה עשרות שנים. כל הזמן הזה אף לא אמרתי קדיש לזכר אבי,
 שנפטר בינתיים.

אתמול בלילה הופיע אבי בחלום, ואמר לי: 'ענקל, מחר יחול יום השנה למותי, ואני רוצה שתגיד קדיש
 לזכרי'. 'אבל אבא' – מחיתי בפניו – 'בשביל לומר קדיש צריך מנין, ואני היהודי היחיד בכל העירה! אין שום
 סיכוי שאצליח למצוא מנין ברדיוס הקרוב!'. 'אל תדאג ענקל' – ענה לי אבי – 'אני מבטיח שאביא לך מנין!'.
 "לאחר שהתעוררתי מהחלום" – מוסיף האיש ומספר: "רעדתי זמן רב, והייתי המום. אולם, לאחר כמה דקות של
 התאוששות, אמרתי לעצמי שזה רק חלום, ואין לו כל משמעות מעבר לכך. זה הרי ממש מגוחך, נו באמת, מנין
 גיע לעירת חקלאות נידחת שפזו מנין אנשים יהודים...?! והנה, לפתע אני רואה אתכם נוחתים כאן...".

את הסיפור הזה ספר הרבי מפיטסבורג וצ"ל לאחייניתו, הגב' איטה הלברשטאם-מנדלבוים, וזו פרסמה אותו ועוד
 עשרות סיפורים כדוגמתו בספר "נסים קטנים" (תורגם לעברית ויצא לאור בישראל על-ידי 'מודן').

שבת שלום וחסד אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

7 "רְנִי וְשִׁמְחִי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נָא... הֵם כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נֶעוֹר מִמֶּעוֹן קָדְשׁוֹ"

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: מִקֵּץ (חֲנוּכָה)

(מתוך ההפטרה)

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

עֶרֶב שַׁבַּת א' טַבַּת תַּשְׁע"ו (30.12.16)

הַפְּטָרָה: "רְנִי וְשִׁמְחִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו כִּי בֶן זַקְנִים הוּא לוֹ" (לז' ג')

עַל הַכְּתוּב, "וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו, כִּי בֶן זַקְנִים הוּא לוֹ", מִפְּרֵשׁ אוֹנֵקְלוֹס "בֶּן זַקְנִים – בַּר חַכִּים" (=בֶּן חָכָם). וּלְפִי זֶה מְלַמְּדֵנוּ כְּאֵן הַכְּתוּב, שִׁיעֶקֶב מָסַר לְיוֹסֵף אֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁלָּמַד בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר. וּכְפִי שֶׁפִּרְשׁ רַש"י: "...כָּל מָה שֶׁלָּמַד (יַעֲקֹב) מִשֵּׁם וְעֵבֶר, מָסַר לוֹ (=לְיוֹסֵף)".

(וְכַתֵּב עַל-כֵּן רַבְּנּוּ יַעֲקֹב בֶּן אֲשֵׁר, "בְּעַל הַטּוֹרִים": אוֹתוֹת "זַקְנִים" מְרַמְזוֹת לְחַמְשָׁה מִשְׁשֵׁה סְדְרֵי הַמִּשְׁנָה: ד' – זָרְעִים, ק' – קָדְשִׁים, נ' – נְשִׁים, י' – יִשׁוּעוֹת (=כִּינּוּי לְסִדְרֵי גְזֵי קִיּוֹן, שַׁבָּת לֹא, עֵא), מ' – מוֹעֵד. (וְכֹאֲשֶׁר כּוֹתְבִים "זַקְנִים" בְּכַתִּיב מְלֵא עִם ו', מְרַמְזוֹת הַרְבֵּי עַל הַשְּׁשֵׁי בְּסְדְרֵי הַמִּשְׁנָה, סִדְר "טְהָרוֹת").

נִמְצָאנוּ אִפּוּא לְמִדֵּים, בְּדֶרֶךְ הַרְמֻז, שִׁיעֶקֶב לָמַד עִם יוֹסֵף בְּנוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ).

וְהוֹסִיף עַל-כֵּן הַחֲתָם סוֹפֵר" (דְּרָשׁוֹת וְאַגְדוֹת חֲתָם סוֹפֵר, דף קלח): "וְהִנֵּה, כָּל הַשְּׁבֻטִים הַשִּׁיגוּ בְּשִׁכְלָם הַזֶּה וְהַקְּדוּשׁ (אֵת) כָּל הַתּוֹרָה עַד שְׁלֹא (=קוֹדֵם) (ש') נִתְּנָה, חוּץ מִמִּצְוֹת פּוֹרִים וְחֲנוּכָה... שֶׁהֵם חוּץ לְתוֹרָה לֹא הַשִּׁיגוּ, מָה שֶׁאֵין כֵּן יוֹסֵף, שֶׁהָיָה לְמַעַלָּה מִהַשְּׁגַת כָּל הַשְּׁבֻטִים... 'כִּי בֶן זַקְנִים' הָיָה לוֹ. (שְׁכָן, יַעֲקֹב אֲבִינוּ) מָסַר לוֹ כָּל תּוֹרָתוֹ שֶׁלָּמַד, וְכָל הַפִּירוּשִׁים הָאֲמִיתִיִּים אִפְּיֵלוּ פּוֹרִים וְחֲנוּכָה... וְהַמְּבִין יִבִּין, כִּי יִנְיֶקֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק הִיא מְפּוֹרִים וּמְחֲנוּכָה... הֵינּוּ ב' מִצְוֹת מִהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה".

הִנֵּה, רוֹאִים אָנוּ מִדְּבַר הַחֲתָם סוֹפֵר", "כִּי יִנְיֶקֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק הִיא מְפּוֹרִים וּמְחֲנוּכָה". כְּלוּמַר, שִׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק קָשׁוּר בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ לְמוֹעֲדִים חֲנוּכָה וּפּוֹרִים, שֶׁהֵן מִצְוֹת מִהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה. וְעַל-כֵּן יַעֲקֹב אֲבִינוּ מָסַר לְיוֹסֵף אֶת שֵׁשֶׁת סְדְרֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, מָה שֶׁלֹּא מָסַר לְיִתֵּר הַשְּׁבֻטִים.

וְעַתָּה בֹא וְרֵא, שֶׁבְּחֲנוּכָה וּבְפּוֹרִים הֵיטָה הַתְּחֻזָּקוֹת גְּדוּלָּה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה. הֲאֵי כִּי־צַד?

תַּחֲלִילָה, נִקְדָּים לְהַבִּיא מָה שֶׁשִּׁנְּנוּ בְּגִמְרָא (שַׁבָּת פח): "וַיִּתְּצֵבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר, אָמַר רַבִּי אֲבָדִימִי בַר חַמָּא בַר חֲסָא: מְלַמֵּד שְׁכַפְּהָ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם אֵת הָהָר כְּגִיגִית (=הַעֲמִיד אֵת הָהָר עֲלֵיהֶם), וְאָמַר לָהֶם: אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה – מוֹטֵב. וְאִם לֹא – שֵׁם תֵּהָא קְבוּרַתְכֶם... אָמַר רַבָּא: אָף-עַל-פִּי-כֵן – הַדּוֹר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אַחְשָׁרוּשׁ. דְּכַתִּיב (מְגִילַת אֶסְתֵר ט'): 'קִיְמוּ וְקַבְּלוּ הַיְּהוּדִים' – 'קִיְמוּ' מָה שֶׁקַּבְּלוּ כְּבָר".

וְהַקְּשׁוּ הַ"תּוֹסְפוֹת": לָמָּה הָיָה צוּרָךְ לְכַפּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל הָרַ כְּגִיגִית וְלִהְכַרִּיחֶם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה? הֲלֹא כְּבָר הַסְּפִימוּ מְרִצּוֹנָם הַטּוֹב לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כְּשֶׁאָמְרוּ: "נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע"?

וְתַרְץ הַ"פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ" וְאָמַר, כִּי מָה שֶׁקַּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל מְרִצּוֹנָם הַטּוֹב הָיָה רַק תּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב, שֶׁאִפְשָׁר לְקַיְמָה בְּנִקְל. אֲבָל תּוֹרָה-שֶׁבְּעַל-פֶּה, שֶׁהִיא אֲרוּכָה מְאֹד מִיָּדָה, וַיֵּשׁ בָּהּ הַרְבֵּה חוֹמְרוֹת וּסְגִיגִים, לֹא רָצוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל, וְלָכֵן כָּפָה עֲלֵיהֶם הַקֵּב"ה הָרַ כְּגִיגִית וְהַכַּרִּיחֶם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כְּלָהּ כְּמִקְשָׁה אַחַת.

מִכָּל זֶה יוֹצֵא לָנוּ, שְׁכַפִּית הָרַ כְּגִיגִית הֵיטָה עַל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, כִּיּוֹן שֶׁאֵת הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב כְּבָר קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַהֲבָה בְּהַר סִינַי, כְּשֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל "נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמָע". וְלָכֵן מוֹבֵן מִמִּילָא שֶׁמָּה שֶׁאָמַר רַבָּא: "הַדּוֹר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אַחְשָׁרוּשׁ" – הַכּוֹנֵה הִיא עַל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה שֶׁקַּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַהֲבָה בִּימֵי אַחְשָׁרוּשׁ.

(וְעֵינַן בְּסִפֵּר "חֹשֶׁב מַחְשְׁבוֹת" (בַּעַל "מִשְׁנַת חֲסִידִים"), שֶׁמְּפָרֵשׁ עַל-פִּי זֶה אֶת הַכְּתוּב בְּמִגִּילָה: "קִיְמוּ וְקַבְּלוּ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זָרְעָם" – שֶׁנִּמְסַר מְדוּר לְדוּר לְכַתּוּב בְּמִגִּילָה "וְקַבְּלוּ", חֲסַר ו', אֲבָל הַקְּרִי (=מָה שֶׁקוֹרְאִים) הוּא "וְקַבְּלוּ", עִם ו').

וּבִאֹרֶן הָעֵנָן הוּא, כִּי הָאוֹת ו' רוֹמְזוֹת עַל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשְׁשֵׁה סְדְרִים. וְלָכֵן הַכְּתִיב הוּא חֲסַר ו' – כְּדִי לְהוֹרוֹת שֶׁלְּפָנֵי פּוֹרִים הָיָה חֲסַר לְיִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה. אֲבָל הַקְּרִי הוּא "וְקַבְּלוּ", עִם ו' מְלֵא – כְּדִי לְהוֹרוֹת שֶׁבְּפּוֹרִים קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשְׁשֵׁה סְדְרִים).

וְאִם בְּפּוֹרִים קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, הָרַי בְּחֲנוּכָה נִתְּחַזְּקָה קִבְּלַת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה בְּיִשְׂרָאֵל. לְאַחַר

8 שהיונים בקשו להשפיעה מישראל, כמו שהאריך בזה הגה"ק רבי צדוק הכהן זיע"א, בספרו "פרי לצדיק" (חנוכה), כי מה שתקנו לנו חז"ל לומר: "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשפיעם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך" – כוננתם היתה להשפיע מישראל דוקא את התורה שבעל-פה. ולכן יצאו החשמונאים למלחמה כנגד היונים במסירות נפש.

על-פי האמור מבאר ה"פרי לצדיק", שהטעם שנעשה הנס על-ידי הכהנים הקדושים מבני אהרן הוא, שכן כידוע משה קבל את התורה מפי הקב"ה עצמו, והרי זה בבחינת תורה שבכתב. אולם, אהרן הכהן, שלא שמע את התורה מפי הקב"ה אלא מפי משה, היה הראשון שקבל ממש רבנו את התורה שבעל-פה. וזהו שאמר הקב"ה למשה (שמות ד', טו): "הוא (=אהרן) יהיה לך לפה". דהינו, שאהרן יהיה בבחינת התורה שבעל-פה.

והנה, אהרן הכהן שהיה שרש הקדושה של התורה שבעל-פה הוריש לזרעו הכהנים את האור הגדול של התורה שבעל-פה. על-כן, כאשר עמדה מלכות יון הרשעה להשפיע את התורה שבעל-פה מעם ישראל, באו החשמונאים הכהנים, מבני אהרן (שהיו כאמור בבחינת התורה שבעל-פה) ויצאו למלחמה כנגד היונים כדי להציל את אור התורה שבעל-פה.

רעיון קדוש זה מתאים להפליא עם מה שהביא ה"בני יששכר" (כסלו טבת מאמר ב'), שאנו מדליקים ל"ו נרות החנוכה (מלבד השמש) הוא כנגד ל"ו מסכתות שיש בש"ס. וכפי דבריו הקדושים: "האור של ל"ו מסכתות שבש"ס, והוא ל"ו נרות חנוכה". ולכן, כיון שהיונים בקשו להשפיע את התורה שבעל-פה מישראל, אנו מדליקים בחנוכה ל"ו נרות לזכר הנס של הצלת ל"ו מסכתות התורה שבעל-פה.

לפי זה נשפיל להבין מה שכתב המגיד הקדוש מטריסק (מגן אברהם מקץ, שבת חנוכה): "כשם שבתג השבועות הוא זמן קבלת תורה שבכתב, כמו כן בחנוכה הוא זמן קבלת תורה שבעל-פה".

נמצאנו למדים מכל זה, שחנוכה ופורים הוא הזמן של קבלת והתחזקות של התורה שבעל-פה. מעתה, יומתק לנו להבין מה שמצינו קשר נפלא בין יוסף הצדיק לבין התורה שבעל-פה. הנה, כאשר התמנה יוסף למשנה למלך מצרים, כתוב: "ויסר פרעה את טבעתו... ויתן אתה על יד יוסף וילבש אתו בגדי שש".

ואמר על-כך הרה"ק מאפטא זיע"א (ה"אוהב ישראל"): "וילבש אתו בגדי שש", רצונו לומר, שרומז בזה שהקב"ה הלביש את יוסף ("בגדי שש" ב' ו' (=6) מידות הקדושות... וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו" (אל תקרא משנה, אלא משנה), רצונו לומר בשית(=בששה) סדרי משנה סוד כללות התורה שבעל-פה והבן".

וכן כתב ה"דגל מחנה אפרים" (מקץ): "מרכבת המשנה" – שזכה להיות מרכבה לששה סדרי משנה. (ויש להוסיף "וירכב אתו" (=את יוסף) במרכבת המשנה אשר לו (=סופי תיבות תורה)

והנה ידוע שבששת סדרי המשנה יש ל"ו מסכתות (בגמרא). ועל-כך רמז הכתוב "במרכבת המשנה אשר לו" – דוקא "לו", שהן ל"ו מסכתות הגמרא שבתורה שבעל-פה. (ע"פ "שבילי פנחס" להרה"ק פניחס פרידמן) "אין דבר שאינו מרומז בתורה"

כלל גדול הורונו חכמינו ז"ל: "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא" (=אין דבר שאינו מרומז בתורה). לכן, גם הטעם למצות צדקה בחנוכה רמוז בתורה הקדושה: שכן, אותיות חנוכה מופיעות בפסוקים בהם מצוה התורה על הצדקה (דברים טו', ט): "השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל... ורעה עינך באחיד האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל יהוה והיה בך חטא. נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך אלהיך". (בקפיצות, כל אות שמינית מהמלה "באחיד", מתקבלת המלה "חנוכה". רמז לכך שבשמונת ימי החנוכה מצוה להרבות בצדקה לאחינו בני ישראל.) "אוי! אוי לי, שהכעסתי לבוראי!"

בזמן שלטון היונים, חי בארץ ישראל יהודי ושמו יוסף משיחא, שנודע כבוגד בעמו, והיה מוסר את אחיו לידיהם של היונים. והנה, כאשר בקשו היונים להיכנס לבית המקדש, נפל עליהם מורא ופחד גדול. ולכן עלה בדעתם רעיון, לקרוא ליוסף משיחא, כדי שהוא יכנס במקומם לבית המקדש, כדי להוציא משם את פלי הזהב. וכדי לשכנעו הבטיחו לו היונים, ואמרו לו: יכול אתה לקחת לעצמך כלי אחד, מפל אשר חפץ לך מתוך כלי המקדש.

נכנס יוסף משיחא פנימה, והוציא משם את מנורת הזהב. אמרו לו היונים: "אין דרכו של הדיוט להשתמש בזה. הכנס פעם נוספת, ותוציא לך כלי אחר כרצונך". אולם יוסף משיחא סרב להיכנס בשנית. אמרו לו היונים: "אם תכנס שנית ניתן לך מכס של שלש שנים!" (=סכום כסף גדול מאד). אך יוסף משיחא לא הסכים, המשיך לעמוד בסירובו, ואמר ליונים: "לא די שהכעסתי לאלהי פעם אחת, אכעיסנו פעם שניה? החלו היונים לאים עליו בפת, ולענותו בעינויים קשים, הניחו אותו ב"חמור של חרשים" (=מכשיר עינויים), והיו מנסרים אותו, והוא היה צוח ואומר: "וי! אוי! אוי לי שהכעסתי לבוראי!", עד שיצאה נשמתו בטרה, ועלתה מיד לגן-עדן. אמרו על-כך חז"ל: פשונכנס יעקב אבינו להתברך אצל יצחק אביו, נאמר: "וירח את ריח בגדיו ויברכהו". אל תקרא "ריח בגדיו", אלא "ריח בוגדיו" – שאפילו הבוגדים שבעמי, נודף מהם ריח של גן-עדן. כמו יוסף משיחא, שלמרות שכל ימיו בגד בעמו, לבסוף מסר את נפשו על קידוש ה'... שבת שלום וחסד אורים שמח

9 "רְנִי וְשִׁמְחִי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נָא... הִס כָּל בֶּשֶׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נֶעוֹר מִמֶּעוֹן קָדְשׁוֹ"

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: מִקֵּץ (חֲנוּכָה)

(מֵתוּךְ הַהִפְטָרָה)

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13

עֲרַב שַׁבַּת א' טַבַּת תִּשְׁעִ"ז (30.12.16)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

הַפְּטָרָה: "רְנִי וְשִׁמְחִי" (לְקַבֵּל הַעֲלוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הוֹדְעָה לִּי moshe45@bezeqint.net) (הַזְמָנִים לְפִי הַעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַתֵּרַב מִשָּׂאת בְּנֵימָן מִמִּשָּׂאת כָּל־חַמֵּשׁ יְדוּת"

עַל פְּרֻשַׁתְנוּ, פְּרֻשַׁת "מִקֵּץ", כּוֹתֵב הַ"שְׁלֵטִי הַגִּיבּוֹרִים" (הַגְּהוֹת מְרֻדֵי "בְּמַה מְדַלֵּקִין"): "בְּרֹב הַשָּׁנִים חָל חֶג הַחֲנוּכָה בְּפְרֻשַׁת 'מִקֵּץ', וְסִימְנָךְ 'מִקֵּץ שְׁנָתִים', נוֹטְרִיקוֹן: שְׁמַאל נֵר תְּדַלֵּק יָמִין מְזוּזָה (רֵאשֵׁי תִיבוֹת שְׁנָתִים)... וְאֲנִי יוֹם טוֹב הַכּוֹתֵב, קִבְּלָתִי סִימָן אַחַר בְּפְרֻשַׁת 'מִקֵּץ': 'וְטַבַּח טַבַּח', ה־ח' מ'טַבַּח, וְהַתִּיבָה... 'וְהֶכֶן' הֵן אוֹתִיּוֹת חֲנוּכָה, וְסִמָּךְ (=מִכָּאן אֶסְמַכְתָּא) לְסַעוּדוֹת שְׁעוֹשִׂים בְּחֲנוּכָה. וְאוֹתִיּוֹת 'וְטַבַּח טַבַּח' בְּגַמְטְרִיָּה מִד' (=44), כְּמוֹ (מִסְפָּר) הַנְּרוֹת (שְׁאֵנוּ מְדַלֵּקִים עִם הַשֶּׁמֶשׁ)".

נִמְצָאנוּ לְיָמֵינוּ מִכָּאן חִידוּשׁ גָּדוֹל, שְׁיוֹסֵף הַצַּדִּיק, בְּהִיוֹתוֹ מִשְׁנָה לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם, הִכִּין לְאַחֲיוֹ, הַשְּׁבֻטִים הַקְּדוּשִׁים, סַעוּדַת חֲנוּכָה, וְלָכֵן אָמַר לְאַשֶׁר עַל בֵּיתוֹ: "וְטַבַּח טַבַּח וְהֶכֶן". דְּהֵינּוּ, שְׂכִינָן לְהֵם טַבַּח (=שְׁחִיטַת בְּהֵמָה) לְכַבוֹד סַעוּדַת חֲנוּכָה. וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁיוֹסֵף הַמֵּתִין לַעֲשׂוֹת סַעוּדָה זוֹ רַק לְאַחַר שֶׁהִגִּיעוּ כָּל יְב' הַשְּׁבֻטִים, כּוֹלֵל בְּנֵימָן, כְּדִי לַעֲשׂוֹת הַכְּנָה לְכָל יִשְׂרָאֵל לִנְס הַגָּדוֹל שֶׁל חֲנוּכָה.

וְעַתָּה, בָּא וְרֵאֵה דְבַר פְּלֵא, שְׁמִצְוָה לְפָרְסָם בְּרַבִּים, שְׁבָאוֹתָהּ סַעוּדָה שְׁצוּהָ יוֹסֵף לְהַכִּין לְכַבוֹד חֲנוּכָה, עֲשֵׂה גַם כֵּן הַכְּנָה לְסַעוּדַת פּוֹרִים. הֲאֵל כִּי־צַדִּיק?

הִנֵּה כְּתוּב, שְׁבָאוֹתָהּ סַעוּדָה שְׁתּוֹ הַשְּׁבֻטִים וְהַשְּׁתַּכְרוּ עִם יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּפִי שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית מִג', לֵד'): "וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת הָאֲנָשִׁים בֵּיתָהּ יוֹסֵף... וַיֹּאמֶר (יוֹסֵף) שִׁימוּ לְחֵם... וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ".

וְלִכְאוּרָה, יִפְלֵא הַדְּבַר מְאֹד. שְׂכּוֹן, מֶה רָאָה יוֹסֵף, שֶׁהִיָּה צַדִּיק יְסוּד עוֹלָם, לְשִׁתּוֹת יֵין לְשׁוֹכְרָה עִם אַחֲיוֹ הַשְּׁבֻטִים? הֲלֹא שְׁתִּית יֵין לְשׁוֹכְרָה הִיא לְכְאוּרָה דְבַר מְגוּנָה, וּבְפָרֵט בְּזִמְנָן כְּזֶה שִׁיעֻקֵּב אָבִיו יוֹשֵׁב בְּאַרְץ כְּנָעַן, וּמִצְטַעַר צַעַר רַב עַל יוֹסֵף "שְׁנַטְרָף", וְעַל בְּנֵימָן שִׁירַד עִם אַחֲיוֹ לְמִצְרַיִם.

אֲלֵא, הַבִּיאוֹר הוּא עַל-פִּי מֶה שְׁשִׁנְנוּ בְּגַמְרָא (מִגִּילָה ז'): "אָמַר רַבָּא: מַחִיב אֵינְשׁ לְבִסּוּמֵי בְּפוּרִיא, עַד דְּלֵא יִדַּע בֵּין אַרְוֵר הָמָן לְבְרוּךְ מְרֻדֵי" (=אָמַר רַבָּא: חַיֵּב אָדָם לְהַשְׁתַּכֵּר בְּפוּרִים, עַד שֶׁלֹּא יִבְדִּיל בֵּין אַרְוֵר הָמָן לְבֵין בְּרוּךְ מְרֻדֵי). וְלָכֵן, כְּדִי לְקַיֵּם מִצְוָה זוֹ שֶׁל ("מַחִיב אֵינְשׁ לְבִסּוּמֵי בְּפוּרִיא"), צְוָה יוֹסֵף לְהַבִּיא יֵין לְסַעוּדָה שֶׁהִכִּין לְאַחֲיוֹ, וְעַל-יְדֵי כֶּךָ "וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ".

וְכִפִּי שְׁכַתוּב בְּמִשְׁנַתוֹ הַטְּהוּרָה שֶׁל הַ"שְּׁפַת אֲמַת" (מִקֵּץ): "לְפִי רִמְזוּ הַמְּפָרְשִׁים 'טַבַּח וְהֶכֶן' הוּא חֲנוּכָה, אִף אֲנִי נֹאמַר שְׁוִישְׁכְּרוּ עִמּוֹ' הוּא מְרִמְזוֹ עַל פּוֹרִים. כִּי חֲנוּכָה וּפוּרִים הֵם נְסִים הָאֲחֵרוֹנִים, סְמוּכִים לְסוֹף הַתִּיקוֹן הַכּוֹלֵל, שִׁיְהִיָּה נִגְמָר בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ בְּעַת בִּיאַת הַגּוֹאֵל".

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף כָּאֵן פְּרַפְרַת נְאֻה, עַל מֶה שְׁצוּהָ יוֹסֵף לְאַשֶׁר עַל בֵּיתוֹ "וְטַבַּח טַבַּח וְהֶכֶן". שְׁהָרִי, צְרִיךְ בִּיאוֹר עַל-כֶּף. שְׂכּוֹן, הֵן אֲמַת שְׁיוֹסֵף בְּקֶשׁ לְהַכִּין בֶּשֶׂר לְסַעוּדָה עִם אַחֲיוֹ, אִךְ בְּרוּר הוּא שְׁזוּאֵת לֹא הַפְּעַם הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהוּא אָכַל בֶּשֶׂר בְּמִצְרַיִם, וְתַמִּיד הִיָּה רְגִיל לְקַיֵּם מִצְוֹת שְׁחִיטָה עִם כָּל דְּקְדוּקִיָּה, כְּפִי שְׁלֵמֵד מְאָבִיו יַעֲקֹב אָבִינוּ. עַל-כֵּן, צְרִיךְ לְהַבִּין, מֶה רָאָה יוֹסֵף לֹמַר דּוֹקָא עַתָּה "וְטַבַּח טַבַּח וְהֶכֶן"?

נְרֵאָה לְבָאָר עֲנִינָן זֶה עַל-פִּי מֶה שְׁכַתֵּב הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" (כְּסֵלוֹ טַבַּת, מְאָמַר ד'), שְׁשִׁנֵּי הַמוֹעֲדִים חֲנוּכָה וּפוּרִים הֵם בְּבַחֲיַנַת שְׁנֵי הַצִּיּוֹנוֹת – הַקְּנָה וְהוֹשֵׁט (כְּפִדּוּעַ, צִיּוֹר הַקְּנָה מְשַׁמֵּשׁ לְדִיבּוֹר, וְצִיּוֹר הוֹשֵׁט מְשַׁמֵּשׁ לְאֲכִילָה).

עַל-כֵּן, בֵּינָן שְׁחֲנוּכָה מְכּוֹן כְּנֶגֶד הַקְּנָה, עַל-כֵּן תִּקְנוּ לָנוּ חוּ"ל אֶת חֶג הַחֲנוּכָה, כְּדִי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לָהּ יַתְבָּרַךְ בְּקוֹל הַדִּיבּוֹר הַיּוֹצֵא מִן הַקְּנָה. וְאֵילוּ פּוֹרִים, שֶׁהוּא מְכּוֹן כְּנֶגֶד הוֹשֵׁט, עַל-כֵּן תִּקְנוּ לָנוּ חוּ"ל בְּפוּרִים לַעֲשׂוֹת מִשְׁתֵּה וְשִׁמְחָה עִם הוֹשֵׁט הַמְשַׁמֵּשׁ לְאֲכִילָה וְלִשְׁתִּיָּה.

וְכִפִּי דְבָרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר": "כִּי הַזְּמָנִים הַלְלוּ, חֲנוּכָה וּפוּרִים, הֵם בְּבַחֲיַנַת קְנָה וְהוֹשֵׁט. חֲנוּכָה נִתֵּן (כְּדִי) לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל (אֶת ה') יַתְבָּרַךְ, (וְלָכֵן) הוּא עֲבוּדָה בְּקִנְיָה. וּפוּרִים (נְחַגְג) בְּמִשְׁתֵּה וְשִׁמְחָה, (וְלָכֵן) הוּא

(בְּבַחֲיַנַת) עֲבוּדָה בּוֹשֵׁט... שְׁצִרִיכִין לְשַׁעֲבַד שְׁנֵיהֶם (=הַקְּנָה וְהוֹשֵׁט) לְעַבּוּדַת הַשֵּׁם יַתְבָּרַךְ. וְהִנֵּה, בִּימֵי אַחְשׁוּרוּשׁ

פגמו **בושט** (מגילה יב), (בכף) שנהנו מסעודתו של אותו רשע, **והושט** הוא כח גופני שעל-ידיו ניזון הגוף, על-פני היתה הגזירה על הגופות (= "להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים"). וכאשר עזר השם יתברך לעמו, קבעו חכמינו ז"ל ברוח הקדש יום טוב, (ב)סעודת מצוה **בושט** (=סעודת פורים). ובימי היונים פגמו (ישראל) בלשון הרע ובביטול תורה, שהפגם הוא **בקנה** (משם יוצא הדיבור). והיתה גזירה על-ידי זה לבטלם לגמרי מן התורה ו(מן) (ה)תפלה, שהם **בקנה** (=בדיבור)... וכאשר עזר השם יתברך לעמו, קבעו יום טוב במצוה להודות ולהלל **בקנה**. הנה כי כן, מטעם זה נתחכם יוסף הצדיק לצוות לאשר על ביתו: "וטבת טבת והכן". דהינו, שיקים מצות שחיטה בבמה בשני סימנים – **בקנה ובושט**. שכן, בקש לרמוז בכך, שכונתו להכין סעודת חנוכה ופורים, שהן מכוונות כנגד הקנה והושט.

וראוי להוסיף מה שהביא ה"חתם סופר", בספרו "תורת משה", שיעקב אבינו היה זה שברוח קודשו סלל את הדרך לנסים של חנוכה ופורים. וכפי דבריו: "ויש לומר, על-פי מה שאמרו חז"ל: 'ויותר יעקב לבדו'... פ"ר רש"י: 'מלמד שנשאר על פנים קטנים (של שמן)... אל תקרא 'ויותר יעקב לבדו', אלא 'ויותר יעקב לבדו' (=כד שמן)... ואפשר לומר לפי זה... שיעקב היה רואה עכשיו כל העתידות שיבואו על בניו. ורמוז על זה (באמרו) 'הצילני נא מיד', ראשי תיבות **המן**. ותקן עכשיו הכל להצלחת בניו... ואחר-כך... היה יון, ושם זכו ישראל לנס חנוכה, וזה מרומז ב'ויותר יעקב לבדו' – שהתבונן מה יש לו עוד לתקן בגזירת יון, וזהו 'לבדו' (=כד שמן) – (בקש יעקב אבינו) שיעשה נס לבניו (בשמן), וידליקו נרות חנוכה".

הנה, נמצאנו למדים מדברי ה"חתם סופר", שיעקב אבינו זכה ברוח קודשו להשיג את הצרה של גזירת המן בימי אחשוורוש וצרת גזירות היונים. ועל-כן והתפלל אל ה', שיושיע את בניו מצרות/גזירות אלו, על-ידי שיעשה להם נסים בחנוכה ופורים. (ע"פ "שבילי פנחס" להרה"ק פינחס פרידמן) "שתהא שלהבת עולה מאליה" (שבת כ', א')

פעם בליל ראשון של חנוכה היה ליל חורפי וסוער, והרבי ר' ברוך ממעזיבוז זיע"א הדליק את הנרות, וכאשר סים את אמירת "הנרות הללו", החלה השלהבת מהבהבת, עד שנעלמה פתאום, לעיניהם המשתאות של החסידים. כעבור דקות אחדות אורו פני הרבי, וכלם פיצו בשירת "מעוז צור", והרבי הבטיח ששלהבת הנר תחזור כשתסיים את שליחותה.

לעת חצות נראתה שוב השלהבת מהבהבת, עד שחזרה למקומה בנר כבראשונה. לאחר כמה רגעים נכנס לבית המדרש אחד החסידים שעל פניו ניכר שעבר עליו מאורע מסעיר, והאיש התחיל לספר: לפני כמה ימים יצאתי מביתי, במטרה לנסוע אל הרבי לימי החנוכה, נסעתי בימים ובלילות בלי לעצור, ולא נרתעתי מהרוחות והגשמים הסוערים. והכל כדי לזכות להיות אצל הרבי מוקדם ככל האפשר.

והנה, באחד הלילות התנפלו עלי שודדים ולקחוני למסתורם בתוך היער, והתחילו לחקור אותי, איזה עסקים יש לי, ומדוע אני נוסע ביער בשעת לילה מאוחרת, והיכו מכות נמרצות עד זוב דם. הסברתי להם שאני נוסע לרבי שלי, שם אני מתענג בענג רוחני, לכן אני ממחר בדרך, כדי להגיע הכי מהר שאוכל. בסוף אמר ראש השודדים: "נשחרר אותך, אבל דע לך, שהיער הזה הוא מסוכן ביותר, שאפילו שודדים מפחדים ללכת פה לבד, כי יש פה הרבה חיות טורפות, ואין לך סיכוי לצאת מפאן חי". אני, שעז רצוני להגיע אל הרבי דחף אותי להמשיך, החלטתי לצאת לדרך, טרם צאתי אמר לי ראש השודדים: "אני נותן לך מטפחת, ואם תגיע בשלום, השלך מטפחת זו לתוך בור הנמצא בצד הכניסה לעיר. ואם אנשי ימצאו את המטפחת אדע שהגעתי לשלום, ואז אפרק את החבורה הרעה הזו, ואחזור בתשובה שלמה".

יצאתי אל היער, והמשכתי בדרך, ולפתע שומעות אוזני יללות זאבים, ההולכות וקרבות. הסוס עמד על מקומו, ולא רצה לזוז מרוב פחד. חיל ורעדה עברו בעצמותי, בחושבי שבועוד דקות ספורות אני עלול להיות טרף לשיניהם החודות של הזאבים. עוד לא סימתי את מחשבותי, והנה לפתע הופיעה לפני שלהבת קטנה, שהלכה והתקדמה. הסוס החל לצעוד בעקבות השלהבת, עד שיצאנו מהיער בשלום. כמוכן שבהגיעי העירה השלכתי את המטפחת, כבקשת השודד, ומיד פניתי הנה אל הרבי. החסידים, ששמעו את הסיפור הפלאי, מיד הבינו להיכן נעלמה השלהבת של נר החנוכה.

שבת שלום וחג אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

11 "רַנִּי וְשִׁמְחֵי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נְאֻם ה'... הֵם כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נִעוֹר מִמֶּעוֹן קָדְשׁוֹ"

🕯️ **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13**

(מתוך הפטרה)

מִקֵּץ (חֲנוּכָה)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

ערב שבת א' טבת תשע"ז (30.12.16)

הַפְּטָרָה: "רַנִּי וְשִׁמְחֵי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּתְנַף ה' אֱלֹהֶיךָ עֲלֵיךָ עַל כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ..."

על מנהג רבותינו הקדושים לתת **מים** תחת **השמן** בנרות חנוכה, אמר כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זיע"א לא אחי הגה"ק מבולגריה זיע"א, שמנהג זה יסודו בקדש מוקדו כ"ק מרן השר שלום מבעלזא זיע"א. והוסיף מרן מהר"א מבעלזא בדברי קודשו ואמר, שהטעם לכך הוא, כי הנרות והאור שלהם רומזים על התורה והמצוות, כמו שכתוב (משלי ו, כג): "כי נר מצוה ותורה אור". לכן נוהגים לתת **מים** תחת **השמן** בנרות, כי התורה נמשלת גם ל**מים**, כמו שכתוב (ב"ק יז): "אין מים – אלא תורה, שנאמר: 'הוי כל צמא לכו למים...'"
אך הגה"ק מבולגריה זיע"א נתן למנהג זה טעם אחר, על-פי מה שאמרו חז"ל במדרש, שישראל נמשלים ל**שמן**, והוא נבדל ועולה על-פני כל המשקין. כפי שכתוב במדרש (מדרש רבה שמות לו, א): "ואתה תצוה", הדא הוא דכתיב (=זהו שכתוב) (ירמיה יא) **וַיֵּץ רַעַנָן יִפֶּה פְּרִי תֵּאֵר קָרָא ה' שִׁמְךָ**... מה ראה (הנביא) ירמיה למשול אבותינו **כִּזְיָה**? אלא, כל המשקין מתערבים זה בזה, וה**שמן** אינו מתערב, אלא עומד. כך ישראל אינם מתערבים עם **עובדי פוכבים**, שנאמר (דברים ז): 'ולא תתחתן בם (=בגויים)... (ועוד), כל המשקים, אדם מערב בהם, ואינו יודע איזה תחתון ואיזה עליון. אבל **השמן**, אפילו אתה מערבו בכל המשקין שבעולם, הוא נתון למעלה מהן. כך אבותינו, בשעה שהיו עושים רצונו של מקום – נצבים למעלה מן **העובדי פוכבים**, שנאמר: 'וַיִּתְנַף ה' אֱלֹהֶיךָ עֲלֵיךָ עַל כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ...'"

והנה, כידוע, כל מטרתם של **היונים** היתה להשפית את התורה מישראל, על-ידי שיתערבו ויתבוללו ישראל עם היונים, כמו שכתוב (תהילים קו, לה): "וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם". אולם, כמו **שהשמן** אינו יכול להתערב עם שאר המשקים שבעולם, ואף עולה הוא למעלה מעליהם – כך ישראל, המשולים ל**שמן**, לא התערבו ב**יונים**, אלא הבדילו עצמם מהם, ובזכות זה זכו לנצח את **היונים** ולהיות עליון על כל גויי הארץ. ולכן, נהגו רבותינו הקדושים לתת **מים** תחת **השמן** בנר חנוכה, כדי לרמוז בזה שישראל נמשלו ל**שמן**, שעולה על כל המשקים, ועל-ידי זה נצחו את **היונים** והתעלו מעליהם.

ויש להעיר, שטעם זה כבר נזכר בספר "כף החיים" (או"ח סימן תר"ע, ס"ק לב'): "ומה טוב להדליק בנרות הללו, כמו שנוהגין ברוב בתי הכנסיות שנותנים בהם **מים ושמן** למעלה, להורות על הנס... כי גבר (ו) ישראל, שנמשלו ל**שמן**, על האומות שהם (נקראים) **מים הזדונים**".

על-פי האמור, יאיר לנו להבין את עמק כוננתו של משה רבנו, שקרא לבנו הבכור גרשום, ולבנו השני קרא אליעזר, כמו שכתוב: "...שם האחד גרשם, כי אמר גר הייתי בארץ נכריה, ושם האחד אליעזר, כי אלהי אבי בעזרי, ויצלני מחרב פרעה". ופרש רש"י, כי כשנודע לפרעה על דבר המצרי שהרג משה, בקש פרעה להרוג את משה בחרב, אך נעשה למשה נס, וצוארו נעשה כעמוד של שיש, וכך נצל.

והנה, צריכים אנו להבין ענין זה. והלא קודם בקש פרעה להרוג את משה רבנו (על שהרג את המצרי). ורק לאחר מכן, כאשר נצל משה מחרב פרעה, ברח הוא למדין. ומכאן, שקודם זכה משה להינצל מחרב פרעה, ורק לאחר מכן ברח לארץ נוכריה, למדין. אם כן, מה ראה משה רבנו לקרוא את שם בנו הראשון "גרשם, כי אמר גר הייתי בארץ נכריה"? ורק אחר-כך לקרוא לבנו השני "אליעזר, כי אלהי אבי בעזרי, ויצלני מחרב פרעה"? הרי, המאורעות היו, שקודם הוא נצל מפרעה. ולכן, היה צריך לקרוא לבנו הבכור **אליעזר**, "כי אלהי אבי בעזרי, ויצלני מחרב פרעה", ואילו לבנו השני היה צריך לקרוא "גרשם", כיון שלאחר מכן ברח למדין, לארץ נוכריה. על-כך אומר מרן האדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זיע"א פירוש נפלא: הנה, כידוע, משה רבנו, גדל על ברכי פרעה, והסתובב בארמונות המלוכה כבן בית. ומרוב טוב שהיה לו בבית המלך, היה יכול בקלות לשכוח את מקור מוצאו. אולם, משה רבנו, בגדל קדושתו וברוח ה' שפעמה בקרבו, הרגיש גר בבית פרעה, וזכר תמיד

שהוא מבני אברהם יצחק ויעקב.

ולכן, בקש משה לתת שבח והודאה לה' יתברך, על שזכה לעמוד בקדושתו ולחנך את משפחתו על דרך ישראל סבא. ולכן, קרא את שם בנו הבכור "גרשם, כי אמר גר הייתי בארץ נכריה". ומה שקרא לבנו השני אליעזר הוא פיון שהרגיש, שמה שזכה שה' הציל אותו מחרב פרעה הוא בזכות שתמיד הרגיש שהוא גר בארץ נכריה. ומשום כך אמר הקב"ה למשה: "ואתה תצוה את בני ישראל, ויקחו אליך שמן זית נך" – דוקא אתה, משה, שגדלת על ברפי פרעה, בארמונות המלך, ובכל זאת זכית להיות מופרש ומובדל מן המצרים, כמו השמן, שמובדל וצף מעל פל המשקים – לכן, דוקא לך יאה ולך נאה לצות את ישראל: "ויקחו... שמן זית נך" – דהינו, שילמדו ישראל ממך (=ממשה) להיות כשמן, שמובדל וצף מעל כל המשקים. (ע"פ "שבילי פנחס" להרה"ק פנחס פרידמן) "אדני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח ונאמר אל אדני יש לנו אב זקן"

בשנה אחת, בעת שחל חנוכה בפרשת "ויגש", אמר הרה"ק רבי מרדכי מקאזמיר זיע"א אמרה נפלאה על הפסוק (בראשית מד', יט) "אדני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח ונאמר אל אדני יש לנו אב זקן".

וכך אמר הרב: הנה, ידועה בגמרא (שבת כא) המחלוקת בין בית שמאי לבין בית הלל בסדר הדלקת נרות חנוכה. לדעת בית הלל, בהדלקת החנוכה צריך להיות "מוסיף והולך". דהינו, ביום הראשון מדליק נר אחד, ביום השני, שנים, וכן הלאה. ואילו לדעת בית שמאי צריך בהדלקה להיות "פוחת והולך". דהינו, ביום הראשון מדליק שמונה נרות, ביום השני שבעה נרות, וכן הלאה. והגמרא מביאה שם טעם לדבריה לכל שיטה. אולם, כידוע, נפסקה ההלכה כבית הלל, שבהדלקת החנוכה צריך שיהיה "מוסיף והולך".

וזהו שרומז הכתוב, "אדני שאל את עבדיו". דהינו, הקב"ה שואל את עבדיו, הם בני ישראל, "היש לכם אב או אח?" דהינו, האם אתם סוברים כשיטת בית הלל, שהיא שיטת "אב" – שצריך להדליק בכל יום יותר נרות – ביום הראשון א' נרות, ביום השני ב' נרות, וכן הלאה. או שאתם סוברים לפי שיטת בית שמאי, שהיא שיטת "א"ח – ביום א' מדליקין ח' (=8) נרות ביום השני שבעה, וכן הלאה..

ותשובת בני ישראל אל הקב"ה היא: "ונאמר אל אדני יש לנו אב זקן". דהינו, אנו פוסקים כשיטת הלל הזקן, שיטת א"ב להיות בכל יום מוסיפים והולכים..

"ומסרת... טמאים ביד טהורים. ורשעים ביד צדיקים. וזדים ביד עוסקי תורתך"

מסופר על רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל זיע"א עבד ה' נאמן, שהיה מקהיל קהילות, וכהן פראש ישיבה בעיר סלוצק שבבילרוסיה, והיה במשך חייו נרדף על-ידי השלטונות, שהיו מתנגדים לכל דבר שריח קדושה ויהדות נודף ממנו. באחד הימים הופיע שוטר בישיבה, עם צו חתום, בו מתבקש הרב לסור לחקירה בתחנת המשטרה הקרובה. השוטר התנהג בגסות-רוח מרובה, והשתדל מאד לפגוע בכבודו של ראש הישיבה. בדרפס לתחנת המשטרה צעק השוטר על ראש הישיבה: "תרו לנפיש מייד!" ר' איסר זלמן ירד מהמדרכה והלך בשולי הכביש, אך השוטר התעקש וצעק: "בכביש אמרתי, באמצע הכביש!". והרב נאלץ ללכת באמצע הכביש. לאחר חקירה קצרה שוחרר הרב לביתו. אולם השוטר הנ"ל לא יצא נקי, ועוד באותו שבוע נפטר אחד מבניו, בר מינו. כעבור כמה ימים חלה בנו השני, ומצבו החמיר במהירות. אשתו, שהיתה חכמה, אמרה לו: "נראה לי שיד ה' פוגעת בנו מכיון שפגעת בכבודו של אותו ראש ישיבה. רוצ מהר אליו ובקש ממנו מחילה!". השוטר המפוחד רץ לרבה של סלוצק, ובקש את מחילתו בדמעות שלישי. "אל דאגה!" אמר לו הרב, "תקבל על עצמך לא לפגוע יותר בשום יהודי, ובנדך יתפא לאלתר". וכך היה.

כשראו זאת תלמידיו נזפרו בעוד סיפורי מופת בהם תבע הקדוש ברוך הוא את עלבוננו של רבם ושאלוהו: "רבנו! איך זוכים לכך?" אך הוא לא ענה. לימים, התפרץ לחדרו של הרב יהודי ממרו בככי, והתלונן אודות קצין משטרה שהעליל עליו עליה קשה, וצפוי הוא למאסר של שש שנים. הרב קרא מיד לשלשה מבחירי תלמידיו, ובניחוד נדו והחרימו את אותו קצין, ולאחר מכן אמר הרב ליהודי: "לך לדרפך! תהיה רגוע! בעזרת השם הפל יסתדר!" ובאמת, פיומים לפני מועד המשפט, רכב אותו קצין על סוסו, ופתאום החל הסוס להשתולל, הפיל את אותו קצין מעליו, ורמס אותו למות. כמובן שהמשפט בוטל, שהרי העד המרכזי עבר מן העולם. ואף כאן שאלוהו תלמידיו: "רבנו, מדוע לצורך היהודי משתמש הרב בנידויים וחרמות, ואילו כשמדובר בך הנך מבליג ולא מחרים ומנדה?".

"תשובה אחת יש לשתי שאלותיכם" – אמר להם הרב – "רק מחמת שאין אני מוחל על כבודו של אף יהודי, ותובע את עלבוננו בכל האמצעים העומדים לרשותי, כך הקב"ה תובע את עלבוננו ומעניש את רודפי, מידה כנגד מידה". כך היו המכבים, שכל כונתם היתה להציל את ישראל מתרבות יון הרשעה, שגרמה להתיונות חלק מהעם. ומאחר ולא היתה להם שום נגיעה אישית, עשה להם ה' נסים ונפלאות, ותבע את עלבונם, ונצחו את היוונים. יהי רצון, שנזכה כלנו להיות דבקים באבינו שבשמים ובתורתו הקדושה תמיד כל הימים, וה' יתברך יתבע את עלבוננו מידי כל אויבנו ומכל מבקשי רעתנו, ויעשה עמנו נסים ונפלאות, כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, אמן כן יהי רצון.

שבת שלום וחג אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

13 "רְבִי וְשִׁמְחֵי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נְאֻם ה'... הֵם כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נֶעוֹר מִמֶּעוֹן קָדְשׁוֹ"

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13

(מתוך הפטרה)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעָה: מִקֵּץ (חֲנוּכָה)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

עֶרֶב שַׁבַּת א' טַבַּת תִּשְׁעִ"ז (30.12.16)

הַפְּטָרָה: "רְבִי וְשִׁמְחֵי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַתֵּרֶב מִשָּׂאת בְּנֵימָן מִמִּשְׂאת כָּלֶם חֲמֵשׁ יְדוּת"

עַל פְּרֻשַׁתְנוּ, פְּרֻשַׁת "מִקֵּץ", כּוֹתֵב ה"שְׁלֹטִי הַגִּיבּוֹרִים" (הַגְּהוֹת מְרַדְכִי "בְּמָה מְדַלִּיקִין"): "בְּרֹוב הַשָּׁנִים חָל חֶג הַחֲנוּכָה בְּפְרֻשַׁת 'מִקֵּץ', וְסִימְנָה 'מִקֵּץ שְׁנָתִים', נוֹטְרִיקוֹן: שְׁמַאל נֵר תְּדַלִּיק יָמִין מִזְוֵה (רֵאשִׁי תִיבוֹת שְׁנָתִים)... וְאֲנִי יוֹם טוֹב הַכּוֹתֵב, קִבְּלָתִי סִימָן אַחַר בְּפְרֻשַׁת 'מִקֵּץ': וְטַבַּח טַבַּח, ה-ח' מ'טַבַּח, וְהַתִּיבָה... וְהָכֵן' הֵן אוֹתִיּוֹת חֲנוּכָה, וְסִמָּה (=מִכָּאן אֶסְמַכְתָּא) לְסְעוּדוֹת שְׁעוּשִׁים בְּחֲנוּכָה. וְאוֹתִיּוֹת 'וְטַבַּח טַבַּח' בְּגַמְטְרִיָּה מִד' (=44), כְּמוֹ (מִסְפָּר) הַגְּרוֹת (עַם הַשְּׂמֵשׁ)".

אִם כֵּן, צְרִיכִים אֲנִי בִיאור עַל-כֵּן. שָׁכֵן, וְכִי מָה הַקָּשֶׁר שֶׁל פְּרֻשַׁת "מִקֵּץ" לְחֲנוּכָה?

תְּחִלָּה נִקְדִּים לְהַבִּיא חִידוּשׁ נִפְלָא מִמִּשְׁנַתֵּם הַטְּהוּרָה שֶׁל רַבִּי לִוִי יִצְחָק מְבַרְדֵי צ'וֹב זִיע"א (ה"קְדוּשַׁת לִוִי"), וְרַבִּי יִשְׂרָאֵל, הַמְּגִיד הַקְּדוֹשׁ מְקוּזְנִין זִיע"א ("עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל"), עַל הַכְּתוּב בְּפְרֻשָּׁה (מגן, לד): "וַיִּשָּׂא (יוֹסֵף) מִשָּׂאת מֵאֵת פָּנָיו אֶלֶהֶם, וַתֵּרֶב מִשָּׂאת בְּנֵימָן מִמִּשְׂאת כָּלֶם חֲמֵשׁ יְדוּת".

וּבְאָרוֹ ה"קְדוּשַׁת לִוִי" ו"עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל" וְאָמְרוּ, שְׁמָה שְׁנַתֵּן יוֹסֵף לְבְנֵימָן "חֲמֵשׁ יְדוּת", הַתְּכּוֹן יוֹסֵף עַל נִצְחוֹן הַחֲשֻמוֹנָאִים בְּמִלְחַמָּתָם נֶגֶד הַיּוֹנִים, שְׂאֵז נִתְקַיְמוּ "חֲמֵשׁ יְדוּת", כַּנּוֹכַח בְּנוֹסַח "עַל הַנְּסִים": (1) "מְסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חֲלָשִׁים, (2) וְרַבִּים בְּיַד מְעֻטִים, (3) וְטַמָּאִים בְּיַד טְהוּרִים, (4) וְרַשְׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים, (5) וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתְךָ".

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "וַתֵּרֶב מִשָּׂאת בְּנֵימָן מִמִּשְׂאת כָּלֶם חֲמֵשׁ יְדוּת". הִנֵּה, יְדוּעַ, שִׁישְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁוֹ מְכַנִּים בְּשֵׁם 'יָמִין', וְכֵן, כָּל הַשְּׁפָעַת הַשְּׁפָעַת הַטוֹב אֲשֶׁר מוֹשְׁפָע לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יַדֵי בְּחִינַת יָמִין, וְהַשְּׁפָעַת שְׂאֵר הָאוֹמוֹת הוּא עַל-יַדֵי בְּחִינַת שְׂמַאל. וְהִנֵּה, בְּנִס חֲנוּכָה גְּבַרְהָ יַד יִשְׂרָאֵל עַל הָאוֹמוֹת עַל-יַדֵי שְׂגַבְרָה יַד יָמִין עַל יַד שְׂמַאל. וְזֵהוּ וַתֵּרֶב מִשָּׂאת בְּנֵימָן, שֶׁהוּא מְרוֹמְזוֹ עַל נִס חֲנוּכָה. כְּלוּמַר, (בְּבְנֵימָן) בְּ"ן יָמִין, שְׂאֲנוּ(=יִשְׂרָאֵל) נִקְרָאִים 'בְּנִים' לְמָקוֹם, אֲנִי בְּבְחִינַת יָמִין. 'מִמִּשְׂאת כָּלֶם' - הִינּוּ, מִשְׂאֵר הָאוֹמוֹת. 'חֲמֵשׁ יְדוּת' - הִינּוּ, (1) 'מְסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חֲלָשִׁים, (2) וְרַבִּים בְּיַד מְעֻטִים, (3) וְטַמָּאִים בְּיַד טְהוּרִים, (4) וְרַשְׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים, (5) וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתְךָ' - בְּאֵלוֹ חֲמֵשׁ גְּבַרְהָ יַד יָמִין".

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף תְּבַלִּין עַל מָה שְׁכָתוּב: "וַיִּרְא יוֹסֵף אֶתֵּם אֵת בְּנֵימָן וַיֹּאמֶר לְאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ הִבָּא אֶת הָאֲנָשִׁים הַבְּיָתָה וְטַבַּח טַבַּח וְהָכֵן כִּי אֲתִי יֵאָכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצַהָרִים". שֶׁהִנֵּה, כְּבָר לְמִדְּנֵנו מִדְּבָרֵי ה"שְׁלֹטִי הַגִּיבּוֹרִים", שִׁיוֹסֵף עָשָׂה הַכְּנָה לְחֶג הַחֲנוּכָה, וְעַנְיָן זֶה נִרְמָז בְּכָתוּב: "וְטַבַּח טַבַּח", ה-ח' מ'טַבַּח, וְהַתִּיבָה 'וְהָכֵן' הֵן אוֹתִיּוֹת חֲנוּכָה. וְלָכֵן, נִפְלָא מָה שְׁנַתֵּן יוֹסֵף לְבְנֵימָן בְּסְעוּדָה זוֹ "חֲמֵשׁ יְדוּת". שָׁכֵן, כָּאֵן עָשָׂה הַכְּנָה לְנִצְחוֹן הַחֲשֻמוֹנָאִים עַל הַיּוֹנִים ב"חֲמֵשׁ יְדוּת".

וְעַתָּה, בָּא וְרָאָה, שְׁלִפִי דְבָרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים יִפְתַּח לָנוּ פֶתַח לְהַבִּין אֵת מְעֻשָׂיו הַנְּשַׁגְּבִים שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שְׁבַחֲר לָתֵת לְבְנֵימָן פְּעֻמִּים מִתְּנוּת: פְּעַם רֵאשׁוֹנָה בְּפְרֻשַׁתְנוּ, בְּסְעוּדָה: "וַיִּשָּׂא (יוֹסֵף) מִשָּׂאת מֵאֵת פָּנָיו אֶלֶהֶם, וַתֵּרֶב מִשָּׂאת בְּנֵימָן מִמִּשְׂאת כָּלֶם חֲמֵשׁ יְדוּת".

וּפְעַם שְׁנִיָּה בְּפְרֻשַׁת "וַיִּגַּשׁ" (לְאַחַר שְׁנַתְגָּלָה יוֹסֵף לְאַחִיו), כְּפִי שְׁכָתוּב: "לְכֻלָּם נָתַן לְאִישׁ חֲלָפוֹת שְׂמֹלֶת וּלְבְנֵימָן נָתַן... חֲמֵשׁ חֲלָפֶת שְׂמֹלֶת".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עַנְיָן זֶה. שָׁכֵן, מָה רָאָה יוֹסֵף לָתֵת לְבְנֵימָן פְּעֻמִּים מִתְּנוּת ("חֲמֵשׁ יְדוּת" ו"חֲמֵשׁ חֲלָפֶת שְׂמֹלֶת")? נִרְאָה לְבָאָר זֹאת עַל-פִּי מָה שְׁגָלוֹ לָנוּ חוֹ"ל בְּגַמְרָא, שֶׁהַטַּעַם לְכַף שְׁנַתֵּן יוֹסֵף לְבְנֵימָן חֲמֵשׁ חֲלָפֹת שְׂמֹלוֹת הוּא כְּדִי לְרַמּוֹז עַל מְרַדְכִי הַיְּהוּדִי (שְׁהִיָּה מִשְׁבֵּט בְּנֵימָן), שִׁיִּצָּא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּחֲמֻשָּׁה בְּגָדִים: "תִּכְלַת וְחוּר וְעֻטְרַת זֶהָב גְּדוּלָּה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן". וּכְפִי שְׁכָתוּב בְּגַמְרָא (מַגִּילָה טו'): "אָמַר רַבִּי בְנֵימָן בְּרַ יִפְתָּ: רְמָזוֹ רְמָזוֹ לוֹ (יוֹסֵף לְבְנֵימָן), שְׁעֵתִיד לְצַאת מִמֶּנּוּ בֵן, שִׁיִּצָּא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּחֲמֻשָּׁה לְבוּשֵׁי מַלְכוּת. וּמִנּוּ? מְרַדְכִי, דְּכָתִיב, 'וּמְרַדְכִי יִצָּא

מִלְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ מַלְכוּת, (1) תְּכַלֶּת (2) וְחוּר (3) וְעֵטְרַת זָהָב גְּדוּלָה (4) וְתַכְרִיךְ בּוּץ (5) וְאַרְגָּמָן".
וְלִכְאוּרָה קָשָׁה כָּאֵן. הֲלֹא יוֹסֵף כָּבַר נִתַּן לְבִנְיָמִין "חֲמֵשׁ יְדוּת" בְּסַעֲוֵדָה שֶׁהַכִּין לְפָנָיו שֶׁהַתְּגִלָּה לְאַחֵיו. אִם כֵּן,
מִדּוּעַ הוֹסִיף וְנָתַן לְבִנְיָמִין עוֹד חֲמֵשׁ חֲלִיפוֹת שְׂמֹלוֹת?

אֵךְ לְפִי מָה שֶׁבָּאָרוֹ הַ"קְּדוּשָׁת לִוִי" וְהַ"עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל", מִתְּבָאָר הָעֲנִיָּן הַיָּטֵב. שָׁכֵן, מָה שֶׁנָּתַן יוֹסֵף לְבִנְיָמִין
בְּתַחֲלִילָה "חֲמֵשׁ יְדוּת", הִיָּה הַכְּנָה לְנִצְחוֹן הַחֲשֻׁמוֹנָאִים עַל הַיּוֹנִים בְּחֲנוּפָה. וּמָה שֶׁנָּתַן יוֹסֵף לְבִנְיָמִין בַּפְּעַם הַשְּׁנִיָּה
"חֲמֵשׁ חֲלֻפַת שְׂמֹלֹת", הוּא עָשָׂה בְּכַף הַכְּנָה לְגַם פּוּרִים, שֶׁהִיָּה עַל-יְדֵי מְרַדְכֵי הַיְּהוּדִי, שֶׁהִיָּה מִשְׁבֵּט בְּנִימִין,
שֶׁ"יֵצֵא (לְאַחַר בֵּיטוּל גְּזִירַת הַמֶּן) מִלְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּחֲמִשָּׁה לְבוּשֵׁי מַלְכוּת (1) תְּכַלֶּת (2) וְחוּר (3) וְעֵטְרַת זָהָב גְּדוּלָה
(4) וְתַכְרִיךְ בּוּץ (5) וְאַרְגָּמָן". (עַל פִּי "אוּרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף (=נְחָשׁ) וְשִׂים אֹתוֹ עַל נֶס וְהָיָה כָּל הַנָּשׂוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי"

הַרְהַ"ק בַּעַל הַ"פְּנֵי מִנְחָס" זִיע"א אָמַר פַּעַם בְּעַת הַדְּלָקַת גְּרוֹת חֲנוּפָה, שֶׁשָּׁמַע מֵאֲבִיו הַרְהַ"ק, בַּעַל
הַ"אֲמָרֵי אֲמֵת" זִיע"א, שֶׁהַפְּסוּק (בַּמִּדְבָּר כ"א, ח') "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף (=נְחָשׁ) וְשִׂים אֹתוֹ עַל נֶס
וְהָיָה כָּל הַנָּשׂוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי", מְרַמֵּז עַל **שְׁלֹשַׁת הַבְּרָכוֹת** שֶׁמְבָרְכִים בְּגַר הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חֲנוּפָה. הֲאֵל כִּי־צַד?
הִנֵּה, "עֲשֵׂה לְךָ **שָׂרָף**", שָׂרָף מְלִשׁוֹן **אֵשׁ**, לְרַמֵּז עַל בְּרַפְת הַדְּלָקַת הַגֶּר, "**לְהַדְלִיק** גֶּר חֲנוּפָה". וְהַפְּתוּב
"וְשִׂים אֹתוֹ עַל נֶס" מְרַמֵּז עַל בְּרַפְת "שֶׁעָשָׂה נְסִים". וְאֵילּוֹ "וְחָי" מְרַמֵּז עַל בְּרַפְת "שֶׁהַחֲיָנוּ".
וּמָה הַקֶּשֶׁר בֵּין הַפְּסוּק לְבֵין חֵג הַחֲנוּפָה?

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהִנֵּה, כְּתוּב בַּגְּמָרָא (שַׁבַּת כ"א) - "פְּתִילוֹת וּשְׂמָנִים, שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמִים (ש) אִין מְדַלִּיקִין בְּהוֹן בְּשַׁבַּת,
(כ) מְדַלִּיקִין בְּהוֹן בְּחֲנוּפָה... - דְּהִינּוּ, כָּאֵן רְמִזוּ חַז"ל עַל **נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל**, שֶׁהוֹן בְּבַחֲיַנַת נְרוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(מְשִׁלֵי כ', כ"ז): "גֶּר ה' נְשָׁמַת אָדָם". וְלָכֵן: "**פְּתִילוֹת וּשְׂמָנִים**" - אֵלוֹ **נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל**. "שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמִים (ש) אִין
מְדַלִּיקִין בְּהוֹן בְּשַׁבַּת" - דְּהִינּוּ, שֶׁאִין לְהוֹן תִּיקוּן בְּשַׁבַּת - מְכַל מְקוֹם "מְדַלִּיקִין בְּהוֹן בְּחֲנוּפָה... - לְמֵרוֹת
זֹאת, עַל-יְדֵי מִצְוַת הַדְּלָקַת גֶּר חֲנוּפָה יֵשׁ לְנִשְׁמוֹת אֵלוֹ **תִּיקוּן** בְּחֲנוּפָה. שָׁכֵן, בְּחֲנוּפָה מוֹרִיד הַקַּב"ה אֶת
שְׂכִינְתּוֹ לְמַטָּה, כְּדִי לְהַאִיר וּלְתַקֵּן נְשָׁמוֹת אֵלוֹ.

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁ"**הַדְּלָקָה** עוֹשָׂה מְצוּה... וְלֹא הַנְּחָח" (שַׁבַּת כ"א), וְעַל-כֵּן לֹא לְהַנִּיחַ לְמַצוּה זוֹ, אֶלֶּא אֲדַרְבָּה
צָרִיךְ "**הַדְּלָקָה**". שָׁכֵן, נִיצוּץ אֶחָד יָכוֹל לְהַבְעִיר **שְׁלֵהֶבֶת גְּדוּלָה** בְּנִשְׁמָה שֶׁל יְהוּדִי אֲפִילוֹ שֶׁאִין לָהּ כְּבִיכּוֹל
תִּיקוּן, וְעַל-כֵּן רְמִזוּ הַפְּתוּב "וְהָיָה כָּל הַנָּשׂוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי". דְּהִינּוּ, אֲפִילוֹ מִי שֶׁכָּבַר "**נָשׂוּף**", שֶׁהַכִּישׁוֹ
"הַנְּחָשׁ" (= **הַנָּצֵר הַרְע**), "וְהָאָרֶס" בְּתוֹכוֹ הַשְּׁחִית וְקַלְקַל הַרְבֵּה אֶת נִשְׁמָתוֹ. מְכַל מְקוֹם בְּחֲנוּפָה יָכוֹל
לְמַצוּא תִיקוּן וּלְהַתְקַרֵּב לְחֵי הָעוֹלָמִים, וְזֶה "וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי" - שִׁזְזָה עַל-יְדֵי תְשׁוּבָתוֹ וְתִיקוּנוֹ לְרֹאוֹת
אֹתוֹ (= אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, הוּא חֵי הָעוֹלָמִים).

צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁחֲנוּפָה הִיא זְמַן שֶׁל הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת

הַרְהַ"ק, בַּעַל הַ"יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל" זִיע"א אֹמֵר, שֶׁחֲנוּפָה הוּא זְמַן שֶׁל פְּקִידַת עֲקָרוֹת. וְאֵילּוֹ הַרְהַ"ק רַבִּי מֹשֶׁה מִקּוּבְרִין
זִיע"א אֹמֵר, שֶׁהַזְּקוּק לְרַפּוּאָה, יָכוֹל לְפַעוֹל וּלְהַשִּׁיגָה בְּחֲנוּפָה, שָׁכֵן, "מֶלֶךְ רּוּפֵא נְאֻמָּן" (=518) הוּא בְּגַמְטְרִיָּה
לְהַדְלִיק גֶּר חֲנוּפָה" (=518), וְלָכֵן חֲנוּפָה הוּא זְמַן הַמְשַׁכַּת הַרַפּוּאָה.

וְכֵן מוּבָא בְּסִפֵּר "שַׁפְּתֵי רֵאִים", שֶׁבְּחֲנוּפָה נִפְתַּח בְּשָׂמִים פְּתַח הַמְשַׁפִּיעַ הַשְּׁפָעוֹת לְכָלֵל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן יָכוֹלִים יִשְׂרָאֵל
לְהִיוֹשֵׁעַ בְּהַרְבֵּה עֲנִיָּנִים בְּיָמֵים הַלָּלוּ. וְהַשֵּׁם "חֲנוּפָה" מְרַמֵּז עַל-כֵּן, שָׁכֵן, חֲנוּפָה הוּא אוֹתִיוֹת "חֲנוּ פָה". דְּהִינּוּ,
בְּזְמַן זֶה שׁוֹרָה וְחוֹנָה בְּרַפְת כְּהַנִּים, הַמִּתְחַלֵּת בְּתִיבָה "פָה תְּבָרְכוּ" - שֶׁשֵּׁם נִמְצָאוּ כָּל מִינֵי בְּרָכוֹת לְכָלֵל יִשְׂרָאֵל.
בְּעֲנִיָּן זֶה מְסוּפֵר, שֶׁפַּעַם אַחַת בְּחֲנוּפָה, הִגִּיעַ אֶל הַרְהַ"ק מֵהַר"י מְבַעֲלָזָא זִיע"א חֲסִיד אֶחָד, שֶׁהִיָּה בַּעַל חוּלֵי וְסָבֵל.
כְּאִשֶּׁר נִכְנַס אֶל הָרֵב, פָּנָה אֵלָיו הַרְבִּי וְשָׂאֵל אוֹתוֹ עַל אוֹדוֹת בְּרִיאוֹת גּוֹפוֹ. הַשִּׁיבוּ הַחֲסִיד וְאָמַר: הַרּוּפָאִים אוֹמְרִים
לִי, שְׁלוֹ הִיָּה עֲכָשׁוֹ מְזוּג אֲוִיר נָאָה כְּבַחֲדֵשׁ "מְאִי" (שׁוּה פִּידוּעַ תְּחִילַת הַקִּיץ), אֲזִי הִיָּה מְזוּג הָאֲוִיר הַזֶּה הִיָּה רַפּוּאָה
טוֹבָה עֲבוּרִי. עָנָה הַרְבִּי וְאָמַר: הַרִי שְׁנִינּוּ בַּגְּמָרָא (שַׁבַּת כ"א): "מְאִי חֲנוּפָה?". ... וְהִנֵּה זֶה פְּלֵא - בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִשְׁתַּנּוּ
סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית וּבִשְׂאֵי יְמֵי הַכְּפּוּר שֶׁל גְּאֻלְצִיָּה, נִשְׁתַּנָּה פְּתָאוֹם מְזוּג הָאֲוִיר לְכֻמָּה יָמִים טוֹבִים נָאִים. וְהִיָּה הַדְּבָר לְשִׁיחַ
בְּפִי כָּל. וּמִנֵּי אֵז לֹא יָדַע יוֹתֵר אוֹתוֹ חֲסִיד כָּל חוּלֵי וּמְכָאוֹב.

שַׁבַּת שְׁלוֹם וְחֵג אוּרִים שְׂמִיחַ לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נֹא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

15 "רְנִי וְשִׁמְחִי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נָא... הִסּוּ כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נִעוֹר מִמֶּעוֹן קִדְשׁוֹ"

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13

(מתוך הפטרה)

פְּרֻשַׁת הַשָּׁבוּעַ: מִקֵּץ (חֲנוּכָה)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

ערב שבת א' טבת תשע"ז (30.12.16)

הַפְּטָרָה: "רְנִי וְשִׁמְחִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה" יֵשׁ לְכוּן בְּשֵׁם "נחל"

עַל הַפְּתוּב "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" כְּתַב הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי, בְּעַל הַ"מַּגְלָה עֲמוּקוֹת": "וַיֵּצֵא" – רֵאשִׁי תִיבוֹת "וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוֹרֵת אֱלֹף". וְנִתְיַגְעוּ כָּל הַמְּפָרְשִׁים לְבָאֵר אֵת עֵמֶק כְּוִנְתּוֹ שֶׁל הַ"מַּגְלָה עֲמוּקוֹת": וְכִי אֵיזָה אוֹת אֱלֹף רָאָה יַעֲקֹב אֲבִינוּ?

נִרְאָה לְבָאֵר עֲנִין זֶה עַל-פִּי מָה שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרַשׁ "אוֹתוֹת דְּרַבִּי עֲקִיבָא" (הוּבָא בְּפִירוּשׁ "לְקוּטֵי אוּרוֹת" עַל תְּהִלִּים צַג), שֶׁלְּפָנָי שֶׁבָּרָא הַקֹּב"ה אֵת הָעוֹלָם, הֵיטָה הָאוֹת א' נִקְרָאת "אָף", וְלֹא "אֱלֹף" כְּפִי שְׂאֵנו קוֹרְאִים לָהּ כִּיּוֹם. וְרָאָה הַקֹּב"ה שְׂאֵין הָעוֹלָם יְכוּל לְהִתְקַיֵּם בְּ"אָף", שֶׁהוּא לְשׁוֹן כְּעֵס וְחֻמָּה (שְׁזֵה מִידַת הַדִּין) – לְכֵן הוֹסִיף אֵת הָאוֹת ל' בְּתוֹךְ הַ"אָף", כְּדִי לְרַמֵּז לָנוּ, שְׁעַל-יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּבַחֲבִיבַת ל' (=לְמַד, מְלִשׁוֹן לִימוּד), מִתְבַּטֵּל הַ"אָף" וְנִעֲשֶׂה "אֱלֹף". אֲבָל, אִם חָס וְחֻלִּילָה מִבְּטָלִים אֵת לִימוּד הַתּוֹרָה, מִסְתַּלְקֶת הָאוֹת ל', הַרוּמְזוֹת לִלְימוּד, וְנִשְׁאַר הַ"אָף", שֶׁהוּא מִידַת הַדִּין (מְלִשׁוֹן "חֲרוֹן אָף").

כְּדִי לְהַבִּין עֲנִין זֶה בִּיתֵר שְׂאֵת, נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שֶׁמוּבָא בְּסִפְר "הַתְּמוּנָה", שֶׁהָאוֹת ל' רוּמְזוֹת בְּצוֹרֵתָה עַל שְׁמוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרֵךְ. שְׁפֵן, הָאוֹת ל' מוֹרְפֶבֶת מֵהָאוֹת כ', וּמֵהָאוֹת ו' עַל גְּבֵה, שֶׁהֵם בְּגִימַטְרִיָּה 26 – שֵׁם "הוּיָה" בְּרוּךְ הוּא. וְהֵנָּה, מֵאַחַר וַיְדוּעַ שְׁשֵׁם "הוּיָה", בְּרוּךְ הוּא, הוּא שֵׁם מִידַת הַרְחָמִים – נִמְצָא, שֶׁהָאוֹת ל' רוּמְזוֹת לִלְימוּד הַתּוֹרָה, וְגַם לְשֵׁם "הוּיָה", שֶׁהוּא שֵׁם הַרְחָמִים.

לְפִי זֶה מְבוֹאֵר הֵיטֵב עֲנִין הָאוֹת ל', הַנִּמְשַׁכֵּת עַל-יְדֵי הַלִּימוּד וּמִבְטָלֶת אֵת הַ"אָף", שֶׁהוּא מִידַת הַדִּין. שְׁפֵן, עַל-יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה מִמְשִׁיכִים אֵת הָאוֹת ל', הַרוּמְזוֹת לְשֵׁם "הוּיָה", לְתוֹךְ הַ"אָף", וְנִעֲשֶׂה מִזֵּה "אֱלֹף", וְעַל-יְדֵי כֵךְ נִמְתַּק הָאָף/הַדִּין עַל-יְדֵי הַרְחָמִים.

בְּ"לְקוּטֵי אוּרוֹת" (תְּהִלִּים צַג) מוּבָא פִירוּשׁ עַל-פִּי מָה שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ (קִהְלֶת): "אָף חֲכָמֵי עֲמֻדָה לִי". וּפִרְשׁ הַמִּדְרַשׁ (יִלְקוּט קִהְלֶת): "אָף חֲכָמֵי עֲמֻדָה לִי – אָמַר שְׁלֹמֹה: תּוֹרָה שֶׁלְּמַדְתִּי בְּאָף עֲמֻדָה לִי". דְּהִינוּ, אוֹמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: עַל-יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה שֶׁלְּמַדְתִּי בְּמִסִּירוֹת-נֶפֶשׁ הַמְשַׁכְתִּי אֵת הָאוֹת ל' בְּתוֹךְ הָאָף, וְנִעֲשֶׂה מִזֵּה "אֱלֹף", וְעַל-יְדֵי כֵךְ נִהְפְּכָה לִי מִידַת הַדִּין לְמִידַת הַרְחָמִים. וְלָכֵן אָמַר שְׁלֹמֹה (שִׁיר הַשִּׁירִים ח', יב): "הָאֱלֹף לָךְ שְׁלֹמֹה". דְּהִינוּ, עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלְּמַד בְּמִסִּירוֹת-נֶפֶשׁ, הַמְשִׁיךְ אֵת הַ"ל' בְּתוֹךְ הָאָף, וְנִעֲשֶׂה מִזֵּה צִירוּף "אֱלֹף", שֶׁהוּא הַמְתַּקֵּת הַדִּין לְמִידַת הַרְחָמִים.

לְפִי זֶה מְבוֹאֵר מָה שֶׁכָּתַב הַ"מַּגְלָה עֲמוּקוֹת": "וַיֵּצֵא" – רֵאשִׁי תִיבוֹת "וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוֹרֵת אֱלֹף" – יַעֲקֹב אֲבִינוּ רָאָה צוֹרֵת "אֱלֹף" בְּמִילּוּאָה, אֲשֶׁר בָּהּ הָאוֹת ל' רוּמְזוֹת כְּאִמּוֹר עַל לִימוּד הַתּוֹרָה בְּמִסִּירוֹת-נֶפֶשׁ, הַהוֹפְכֶת אֵת הַ"אָף" לְ"אֱלֹף", וּמְמַתִּיקָה אֵת הַדִּין לְרְחָמִים. ("אֱלֹף" הוּא גַם לְשׁוֹן לִימוּד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: (אִיּוֹב ל"ג, ג') "וְאֵאלֶפֶךָ חֲכָמָה") וְלָכֵן, כְּאֲשֶׁר יֵצֵא מִבֵּיתוֹ, שֵׁם יֵשֵׁב בְּמִנוּחָה עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה (לְלַכֵּת חֲרָנָה לְבֵית לָבֵן הָאֲרָמִי), הַתְּעַכֵּב בְּבֵית הַמִּדְרַשׁ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר, וְלַמַּד שֵׁם תּוֹרָה יד'(=14) שָׁנִים מִתּוֹךְ הַדְחָק, וְעַל-יְדֵי כֵךְ הַמְשִׁיךְ אֵת הָאוֹת ל' לְ"אָף", כְּדִי לְהַמְתִּיק אֵת מִידַת הַדִּין הַמְתוּחָה עָלָיו, בְּבוֹרְחוֹ מִפְּנֵי עֲשׂוֹ אַחִיו (הַרוּצָה לְהוֹרְגוֹ). וְזֵהוּ שֶׁכָּתוּב בְּחִלּוּם יַעֲקֹב: "וְהֵנָּה ה' נֹצֵב עָלָיו" – שְׁעַל-יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה יד' שָׁנִים הַמְשִׁיךְ אֵת הָאוֹת ל', שְׁרוּמְזוֹת לְשֵׁם "הוּיָה", וְעַל-יְדֵי כֵךְ – "ה' (=שֵׁם הַרְחָמִים) נֹצֵב עָלָיו" – כְּדִי לְהַמְתִּיק לוֹ אֵת הָאָף(=הַכְּעַס, הַדִּין) לְרְחָמִים.

(וַיֵּשׁ לְוֹמֵר, שְׁזֵהוּ מָה שְׁרוּמוֹת הַכְּתוּב (אִיּוֹב ל"ג, כב'): "אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְאָךְ מִלִּיךְ אֶחָד מִנֵּי אֱלֹף, לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרוּ, וַיַּחֲנֵנוּ וַיֹּאמֶר פְּדֻעֵהוּ מִרְדַּת שַׁחַת". דְּהִינוּ, אִם יֵשׁ לוֹ (=לְאָדָם) מִלְאָךְ אֶחָד שֶׁמִּמְלִיךְ עָלָיו בְּבֵית הַדִּין שֶׁל מַעֲלָה. וְאוֹתוֹ מִלְאָךְ אוֹמֵר שֵׁם, שְׂאָדָם זֶה הוּא "מִנֵּי אֱלֹף" – כְּלוֹמֵר, לְמַד תּוֹרָה בְּמִסִּירוֹת-נֶפֶשׁ, וְהִפָּךְ "אָף" לְ"אֱלֹף" – הֵנָּה, עַל-יְדֵי כֵךְ הוּא פּוֹדֶה וּמְצִיל אוֹתוֹ "מִרְדַּת שַׁחַת").

ויש לומר, שהחשמונאים הקדושים, שמסרו את נפשם כדי לעסוק בתורה הקדושה בסתר, הצליחו להמשיך את האות **ל'** לתוך ה'**אף**', ועל-ידי כך להפוך את ה'**אף**' ל'**אלף**', ולהמתיק את הדינים מעליהם – ועל-ידי כך גברו על היונים, שבקשו לעקור את אור התורה מישראל.

על-פי האמור מבואר גם מה שכתב האר"י ז"ל, שבשעת ברכת **"להדליק נר חנכה"** יש לכוון בשם **"נחל"** – ראשי התיבות של **"נצר חסד לאלפים"**. שכן, כידוע, החשמונאים שנלחמו נגד היונים היו מעטים מול רבים, חלשים מול גיבורים. אבל, הסיבה לכך שהם זכו לגס הגדול של ניצחון במלחמתם ביונים היא מחמת גדל מסירות נפשם על לימוד התורה הקדושה, כפי שכתב ה"חתם סופר": **"כאשר ירים משה ידו" – דהינו, כאשר התלמיד החכם מרים את ידו בפלפולה/במלחמתה של תורה – אז "וגבר ישראל".** ולכן, למרות גזירות היונים **"לשכחם תורתך"**, לא רק שלא בטלו החשמונאים את לימוד התורה, אלא להיפך – עוד הוסיפו בלימודה ופלפולה – ועל-ידי כך המשיכו **ל'** לתוך ה'**אף**' (=הכעס) שהיה על ישראל (שהתרחשו אז בלימוד התורה), והפכו את ה'**אף**' ל'**אלף**', ובכך המתיקו את הדינים מעל ישראל. וזהו **"נחל"** – ראשי התיבות של **"נצר חסד לאלפים"**: הקב"ה נצר/שומר חסד **"לאלפים"** – לאלה שמוסרים את נפשם על התורה הקדושה, ועל-ידי כך הופכים את ה'**אף**' ל'**אלף**'.

לכן צריך לכוון בשעת הדלקת הנרות **"להדליק נר חנכה"** – **"נחל"** – ראשי התיבות של **"נצר חסד לאלפים"**, כדי שנזכה ללכת גם אנו בדרך החשמונאים – לקבל על עצמנו לעסוק במלחמתה של תורה, כדי להפוך **"אף"** ל'**אלף**', ועל-ידי כך יחלש כח אומות העולם, וממילא יתבטלו כל המלחמות, ונזכה לקבל את משיח צדקנו, במהרה בימינו, אמן. (על פי **"אורה של תורה"** להרה"ק פינחס פרידמן) **"ונספר לו ויפתר לנו את חלמתינו... ויהי כאשר פתר לנו כן היה"**

אמרו חז"ל (ברכות נה, עב): **מנין שכל החלומות הולכין אחרי הפה? – שנאמר: "ויהי כאשר פתר לנו כן היה"**, ומביאה הגמרא את הסיפור על בר הדיא, שאשתו הלכה לרבי אליעזר ואמרה לו: **ראיתי בחלום שהעליה, במדרגה השנייה שבביתי, נבקעה. אמר לה רבי אליעזר: תתעברי ותלדי בן זכר. וכך היה, שנתעברה וילדה בן זכר. וכך היה גם בפעם השנייה שחלמה את אותו החלום, והלכה שוב לרבי אליעזר, ושוב פתר לה את חלומה – שתתעבר ותלד בן זכר.**

בפעם השלישית שחלמה אותו החלום, הלכה שוב לרבי אליעזר, ולא מצאה אותו. ספרה את החלום לתלמידיו, שאמרו לה: **תקברי את בעלך. וכך היה, שמת בעלה. שמע זאת רבי אליעזר, ואמר להם: הרגתם איש! מפיו שהחלום הולך אחר הפתרון, כפי שאמר רבי יוחנן: כל החלומות הולכין אחרי הפה. נשאלת השאלה: אם פתרון החלומות הולך אחר הפה, הרי חרטומי מצרים וחכמיה כבר פתרו את החלום לפרעה, לפני שהגיע יוסף ופתר לו את החלום. אם כן, מדוע לא התגשם פתרונם של החרטומים, אלא רק פתרונו של יוסף?**

אלא, אמרו חז"ל, שלפה יש כח רוחני עצום וחזק, והוא יכול לשנות דברים, ולקבוע דברים אחרים. וככל שהאדם הוא יותר רוחני(טהור וקדוש) כך יש לפיו כח השפעה חזק יותר. לכן חשוב גם מי הוא פותר החלום. כיון שאם פותר החלום הצליח לטהר את גופו ולהעלותו לדרגה רוחנית גבוהה יותר, כך כח הדיבור שלו משפיע יותר. וכך גם בפתרון חלום פרעה: אף-על-פי שחרטומי מצרים וחכמיה פתרו את חלום פרעה לפני יוסף, לא השפיעו בפיהם כמלוא הנימה על פתרון החלום, שכן, מדרגתם הרוחנית היתה נמוכה מאד, ואילו הפה הקדוש והטהור של יוסף, שהיה במדרגה רוחנית גבוהה מאד, הוא זה שקבע את פתרון החלום, וכך אכן היה. (אור חדש) "ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירו" (מב, ח')

הפרופסור דניאל חבולסון (1819-1911) היה יהודי מומר(=מתנצר) שמלא מטעם המלכות תפקיד של צנזור ראשי על הספרים העבריים שיצאו לאור ברוסיה הצארית. חרף מעשהו הנפשע של המרת דת אבותיו, עמד דניאל בקשרי מכתבים עם כמה מרבני רוסיה, ונהג לחתום על אגרותיו אלה בשם **"יוסף"**, שמו כפי שהיה קודם שהוטבל לנצרות. מספרים עליו, שהרבה לעשות טובות ליהודים, ונהג לומר בבדיחות הדעת: **"אלהי, עד שלא נוצרתי(=קודם שהתנצרתי) איני כדאי, ועכשיו שנוצרתי, כאילו לא נוצרתי..."**. כאשר חגג הוא יובל, שלחו לו קהילות רבות מכתבי-ברכה. גם אנשי קהילת בריסק רצו לשלוח מכתב ברכה, אך ר' חיים סולוביצ'יק, שכהן כרב העיר, התנגד בחריפות לקיום קשר עם דניאל המומר. כשנודע הדבר לדניאל, שלח אל ר' חיים מכתב קצר, ובו פסוק אחד: **"ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירו"**. השיב לו ר' חיים, אף הוא בקצרה: **שם מכרו האחים את יוסף, ואילו כאן "מכר" יוסף את עצמו...** **שבת שלום וחס אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

17 "רְנִי וְשִׁמְחִי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נָא... הֵם כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נִעוֹר מִמֶּעוֹן קְדָשׁוֹ"

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: מִקֵּץ (חֲנוּכָה)

(מתוך ההפטרָה)

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

עֲרַב שַׁבַּת א' טַבַּת תַּשְׁע"ו (30.12.16)

הַפְּטָרָה: "רְנִי וְשִׁמְחִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כִּי נַחַש יִנְחַש"

יְדוּעַ וּמְפוֹרָסִם, שְׁפָרְשֵׁת "מִקֵּץ" נוֹפֶלֶת תְּמִיד בְּחֲנוּכָה, וּבִסְפָרִים הַקְּדוּשִׁים מְבוֹאָר, שֶׁהֵטַעַם לְכַךְ הוּא, כִּי פְּגִישַׁת הַשַּׁבָּתִים עִם יוֹסֵף הֵיְתָה בְּחֲנוּכָה (כְּאֲשֶׁר נִפְגְּשׂוּ בַּפְּעַם הַשְּׁנִיָּה).

עֲנִין זֶה נִרְמַז בְּפָסוּק בְּפָרְשָׁה (מג', טו'): "וַיֹּאמֶר (יוֹסֵף) לְאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ, הִבֵּא אֶת הָאֲנָשִׁים הַבְּיָתָה וְטַבַּח טַבַּח וְהָכֵן כִּי אֲתִי יֵאָכְלוּ". הֵנָּה, הֵ-ה' שֶׁל "טַבַּח" עִם "וְהָכֵן" הֵם אוֹתִיּוֹת "חֲנוּכָה".

יִתְכַּן לְבָאָר עֲנִין זֶה גַם עַל-פִּי מַעֲשֵׂה יוֹסֵף, שֶׁהִנִּיחַ אֶת הַגְּבִיעַ בְּאֲמַתַּחַת בְּנִימִין. שֶׁהָרִי, צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מִדּוּעַ הִנִּיחַ יוֹסֵף דּוֹקָא גְּבִיעַ, וְלֹא כָּלִי אַחֲרָי?

אוֹמֵר עַל-כֵּךְ הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" ("וְאֲתַחֲנֶן", אִפְּן קַעֲב): הֵנָּה, יְדוּעַ שְׁיִשְׁנֶן יג' (=13) מִיְדוֹת הַרְחָמִים ("ה', ה', אַל, רַחוּם, וְחַנוּן, אֲרָךְ אַפִּים..."). וְהִיּוֹת ו-יג' מִיְדוֹת אֵלוּ הֵן חֲסָדִים גְּדוּלִים, לְכֵן הֵן נַחֲשׁוֹת ל-יג' מִיְדוֹת שֶׁל חֲסֵד. וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", שֶׁ"חֲסֵד" הוּא בְּגַמְטְרִיָּה עֵב' (=72). וְהֵנָּה, יוֹסֵף הַצַּדִּיק רָצָה לְהַמְשִׁיךְ עַל הַשַּׁבָּתִים אֶת הַנְּהַגַּת יג' מִיְדוֹת הַחֲסֵד וְהַרְחָמִים, כְּדֵי שִׁיתְּכַפֵּר לָהֶם חֲטָא מְכִירָתוֹ, וְלְכֵן הִנִּיחַ אֶת הַגְּבִיעַ בְּאֲמַתַּחַת בְּנִימִין. שְׁכֵן, "גְּבִיעַ" הוּא אוֹתִיּוֹת יג' עֵב' - כְּדֵי לְרַמֹּז לְאֲחִיו עַל יג' פְּעָמִים חֲסֵד. וְהֵנָּה, לְפִי הַמְּבוֹאָר, הִיּוֹת וְהַפְּגִישָׁה שֶׁל הַשַּׁבָּתִים עִם יוֹסֵף הֵיְתָה בְּחֲנוּכָה, וּבְחֲנוּכָה מֵתְעוֹרְרִים יג' מִיְדוֹת הַרְחָמִים (כְּפִי שֶׁבְּאַרְנוּ בְּפָרְשַׁת "וַיִּשֶׁב"). לְכֵן, הִנִּיחַ יוֹסֵף הַצַּדִּיק אֶת הַגְּבִיעַ בְּאֲמַתַּחַת הַשַּׁבָּתִים, כְּדֵי לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם אֶת יג' מִיְדוֹת הַרְחָמִים, עַל שֶׁמְכְּרוּ אוֹתוֹ.

לְפִי זֶה יוֹבֵן גַּם מָה שֶׁאָמַר לָהֶם יוֹסֵף: "וַיֹּאמֶר לָהֶם יוֹסֵף... הֲלוֹא יָדַעְתֶּם כִּי נַחַש יִנְחַש אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי". "נַחַש", רִאשִׁי תִיבוֹת: נְרוֹת חֲנוּכָה שְׁמוֹנָה. "יִנְחַש", רִאשִׁי תִיבוֹת: נְרוֹת חֲנוּכָה שְׁמוֹנָה יָמִים - שְׁרַמְזוּ לָהֶם יוֹסֵף, שְׁמָה שְׁנַתָּן אֶת הַגְּבִיעַ בְּאֲמַתַּחַתוֹ שֶׁל בְּנִימִין, הוּא כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת יג' מִיְדוֹת הַרְחָמִים בְּשְׁמוֹנַת יָמֵי הַחֲנוּכָה. "תָּנוּ רַבָּנָן: גֵּר חֲנוּכָה - מְצוּהָ לְהִנִּיחַ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ... וּבִשְׁעַת הַסַּכְּנָה מִנִּיחָה עַל שַׁלְחָנוֹ וְדִיּוֹ"

יְדוּעַ וּמְפוֹרָסִם בִּסְפָרִים הַקְּדוּשִׁים, שִׁישׁ שְׁנֵי סוּגִים שֶׁל אֲנָשִׁים בְּיִשְׂרָאֵל: יֵשׁ אָדָם שֶׁמֵּתְבוֹדֵד בֵּינוּ לְבֵין קוּנוֹ, מְזַכֵּר אֶת עֲצָמוֹ, וְעוֹלָה מְעֵלָה מְעֵלָה בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה'. וַיֵּשׁ אָדָם שֶׁאֲמַנָּם מְזַכֵּר אֶת עֲצָמוֹ, אֲךָ אֵינוֹ דוֹאֵג רַק לְעֲצָמוֹ, אֲלֹא יוֹצֵא לְחוּץ אֶל הָעַם, כְּדֵי לְהַחְזִירָם בְּתִשׁוּבָה, וּלְקַרְבָּם לְעַבּוֹדַת ה'.

אִם כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, הֲאִם בְּאֲמַת רִאשִׁי לְאָדָם לְצִאת מ-ד' אֲמוֹת שֶׁל הֶלְכָה, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת רְשָׁעִים שֶׁנִּפְּלוּ לְבִירָא עֲמִיקָתָא (=לְבָאָר עֲמוּקָה) וּלְהַחְזִירָם בְּתִשׁוּבָה (כְּפִי שֶׁעֲשָׂה אַבְרָהָם אֲבִינוּ, שֶׁהַחְזִיר חוֹטְאִים בְּתִשׁוּבָה, וְעַל-כֵּךְ אוֹמְרַת הַתּוֹרָה (בְּרִאשִׁית יב, ה'): "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַּחֲרִין". וּפְרַשׁ אוֹנֶקְלוֹס: "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִכְנִיעוּ וְשִׁעַבְדוּ לְתוֹרָה בַּחֲרִין").

אוֹ שְׁמָא יוֹתֵר טוֹב לְאָדָם לְהִתְרַחֵק וּלְבָרוּחַ מִמְּקוֹם הַרְשָׁעִים, מִחֲשֵׁשׁ שְׁמָא בְּמִקוֹם לְהַעֲלוֹת אֶת הַרְשָׁעִים מִשְׁאוּל תַּחְתִּית, הֵם יִמְשְׁכוּ אוֹתוֹ, חֲלִילָה, לְבָאָר שַׁחַת.

וּמְצִינוּ תִשׁוּבָה לְכַךְ בְּתוֹרַת הַבַּעַשׁ"ט הַקְּדוּשׁ זִיע"א, כְּפִי שֶׁכָּתַב בְּשֵׁמוֹ תְּלִמִּידוֹ הַנְּאֻמָּן, הָרַב יַעֲקֹב יוֹסֵף כָּ"ץ, בִּסְפָרוֹ "תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף" ("בְּהַעֲלוֹתָךְ"). וְהִבִּיא שֵׁם מִשָּׁל וְאָמַר, שֶׁהָאָדָם הַטּוֹבֵעַ בָּיָם, וְחִבְרוּ מִבְּקֵשׁ לְהַצִּילוֹ, צָרִיךְ שִׁיחִיהַ חִבְרוֹ/הַמְצִיל חֲזָק יוֹתֵר מֵהַטּוֹבֵעַ, כְּדֵי שִׁיּוּכַל לְהוֹצִיאֵו מִן הַיָּם. שְׂאֵם לֹא כֵן, הַטּוֹבֵעַ יִמְשׁוֹךְ אֶת הַמְצִיל לְתוֹךְ הַיָּם, וְיִטְבְּעוּ שְׁנֵיהֶם גַּם יַחַד.

עַל-כֵּן, כְּאֲשֶׁר אָדָם רוֹצֵה לְצִאת מ-ד' אֲמוֹתָיו(=מֵתְלַמּוּדוֹ) כְּדֵי לְהַחְזִיר תּוֹעִים בְּתִשׁוּבָה, עָלָיו לְבָרַר קוּדֵם, הֲאִם הוּא בְּאֲמַת מְסַפִּיק חֲזָק בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה', כְּדֵי לְהוֹצִיא וּלְהַעֲלוֹת תּוֹעִים מִתּוֹךְ מִימֵי הַרְפָּשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁהָרִי יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שְׁהַרְשָׁעִים עֲלוּלִים לְקַלְקֵל אוֹתוֹ, חָס וְחֲלִילָה, וְהוּא יִטְבְּעַ אֶתֶם בְּמִים הַזְּדוֹנִים. וְעַל-כֵּךְ אָמַר רִישׁ לְקִישׁ (בְּבֹא מְצִיעַ קו', עב'): "קְשׁוּט(=תִּקְוֶן) עֲצָמְךָ, וְאַחַר-כֵּךְ קְשׁוּט(=תִּקְוֶן) אַחֲרָי!".

יסוד נפלא זה ניתן ללמוד מדברי המגיד הקדוש מקוונניץ זיע"א, אשר באר את מאמר חז"ל: "תנו רבנן: גר חנוכה – מצוה להניח על פתח ביתו מבחוץ... ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו ודיו". דהינו, **גר החנוכה** רומז על **אור התורה**, ולכן מצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ, כדי להאיר לאותם העומדים בחוץ, "**בחושך**", בחשיכת עונותיהם.

אולם, "**בשעת סכנה**" – כאשר יש **סכנה**, שבמקום שהוא יתקן את העומדים בחוץ, עלולים הם לקלקל אותו במעשיהם, כי אז העצה היעוצה היא – "מניחה על שלחנו ודיו". כלומר, שיעבוד את ה' יתברך בעצמו, ולא ינסה להשפיע על האחרים, כדי שלא יתקלקל, "ודיו" – ודי לו בכך.

(ויש לומר, שעל-כך רומז הכתוב: "ויעזב (יוסף) בגדו בידה וינס ויצא החוצה". כלומר, שצריך לנוס ולברוח ממקום **סכנה**. ועל-כך רומז הכתוב, "ויעזב בגדו בידה וינס ויצא", הנה, מהאות ה' של "בגדו", בקפיצה של שלש אותיות מתקבלת המלה "ודיו" (ב. צ.)
על דבר הפסוק השב באמתחתינו בתחלה אנחנו מובאים" (מג', יח')

פעם שאלו את הגאון מוילנא: הרי אמרו חז"ל: "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא" (= אין דבר שאינו מרומז בתורה). ילמדנו אפוא, רבנו, היכן מרומזים בתורה דברי חז"ל במסכת שבת (לא, עא), שבשעה שמכניסים את האדם לבית דין של מעלה, לאחר פטירתו, שואלים אותו בתחלה: האם נשאת ונתת באמונה? (= האם קנית ומכרת בישר? האם השתמשת בכסף בישר?) הרהר הגאון רגע קט, וענה: אכן, מאמר זה מרומז באחד הפסוקים בפרשת "מקץ": "על דבר הפסוק השב באמתחתינו – בתחלה אנחנו מובאים".
הבן שהאיר את עיני ישראל

אבן יקרה היתה לו, לרבי יצחק, אביו של רש"י. רבים בקשו לקנות את האבן הטובה, והציעו לו תמורתה סכום עצום – אלף דינרי זהב! אך רבי יצחק סרב למוכרה. רק עוד שתי אבנים טובות כאלה היו באותה ארץ, אך הללו היו קבועות בשתי עיניו של פסל עבודה זרה, שהיה בארמון הקיסר.

יום אחד נפלה אחת האבנים מעינו של הפסל ונעלמה! כל החיפושים אחריה עלו בתוהו! נסה הקיסר להשיג אבן יקרה שכזו, ונדע לו כי בכל רחבי המדינה יש רק אחת כמותה, בידי היהודי רבי יצחק.

שלה, אפוא, שליח אל רבי יצחק ובקש לקנות את האבן. אך רבי יצחק, כפי שפירסם ספרנו, סרב למוכרה. אמר השליח: "אם לא תעשה את בקשתו של המלך, יגזור עליך גזרה רעה". בלית ברירה הסכים רבי יצחק. הוא לקח עמו את האבן ופנה להעלות אל הספינה שתביא אותו לארמון המלך.

מחשבות רבות של צער ועוגמה מלאו את לבו של רבי יצחק, בהיותו בדרך, צר היה לו שהוא, היהודי, עומד למכור למלך אבן טובה לצורכי עבודה זרה!

באותה ספינה נסע נוכרי אחד. החל רבי יצחק משוחח עמו, ותוך כדי דברים ספר לו על האבן היקרה שנושא הוא למלך, ואז עלה במוחו רעיון... "הראה לי את האבן הטובה!" בקש הנוכרי. "רק אם תשבוע שתזוהר ותשמור עליה מפל משמר, אראה לך", השיב רבי יצחק. נשבוע הנוכרי, ורבי יצחק הוציא מאמתחתו את האבן היקרה. והרהר האבן באור יקרות, והנוכרי בקש לאחוז אותה בידו ולהתפעל מקרוב מיופיה. "איזו אבן נפלאה!" התמוגג הנוכרי, והוסיף: "מימי לא ראיתי כמותה!" ואז, כשרצה רבי יצחק לשוב ולקחת את האבן מידי הנוכרי, הרעיד בכונה תחילה את ידו, והאבן היקרה החליקה מטה וצנחה למעמקי הים... "אבוי לי! אבוי לי!" – החל רבי יצחק זועק וזעקות שבר, והפיל עצמו אל קרקעית הספינה. "מה עשיתי?" – זעק, והמשיך לצרוח בכאב – "את כל כספי אבדתי ברגע אחד! אלף דינרים של זהב הבטיח לי הקיסר בעבורה, וגם זכויות טובות לבני אחרי, ועתה הפסדתי הכל! ואף צפוי לי עונש מאת המלך על שאבדתי את האבן המיוחדת, שכמותה אין בכל המדינה!"

כך המשיך רבי יצחק היקר לבכות ולקונן. נוסעי הספינה ראו את צערו הרב וניסו לנחם את היהודי האומלל. כשהגיעה הספינה למחוז חפצה, הלכו נוסעי הספינה אל הקיסר, כדי לבקש רחמים על היהודי. שמע הקיסר את שבפיהם, ואמר: "מסכן הוא אותו יהודי, אילו הביא אלי את האבן, דינרים רבים הייתי מעניק לו. ועתה, מאומה לא יפול בחלקו". נכמרו רחמי המלך על היהודי, וצוה להעלותו על הספינה השבה לעיר מגוריו חיים אין כסף.

כשירד רבי יצחק מן הספינה ופנה לביתו, פגש בו אליהו הנביא, וכך אמר לו: "מפיון שאבדת בכונה תחילה את האבן היקרה, כדי לעשות רצון אלוקיך, ולא לתת אותה לעבודה זרה, תזכה בשכר גדול: כעת חיה, תלד אשתך בן, שיאיר את עיני ישראל יותר מכל אבן טובה ויקרה שבעולם!" ואכן, כעבור שנה נולד לרבי יצחק בן, ונקרא שמו שלמה – הלא הוא רש"י (רבי שלמה יצחקי), שהאיר ומאיר את עיני ישראל, בתורה הקדושה עד עצם היום הזה.

19 "רְנִי וְשִׁמְחִי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נָא... הֵם כֹּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נֶעוֹר מִמֶּעוֹן קְדוֹשׁ"

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13

(מתוך ההפטרה)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעָה: מִקֵּץ (חֲנוּכָה)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

עֶרֶב שַׁבַּת א' טַבַּת תִּשְׁעִ"ו (30.12.16)

הַפְּטָרָה: "רְנִי וְשִׁמְחִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כָּל הַמִּשְׁקִין מֵתַעֲרָבִים זֶה בְּזֶה, וְהַשְּׁמָן אֵינּוּ מֵתַעֲרָב" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פיינחס פרידמן)

עַל גְּלוּת יוֹן אָמְרוּ חֲזוֹ"ל בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר ב', ד'): "וְחֻשְׁךָ – זֶה גְּלוּת יוֹן, שֶׁהַחֲשִׁיכָה עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּגִזְרוֹתֶיהֶן, שֶׁהִיְתָה אוֹמֶרֶת לָהֶם: 'כָּתְבוּ עַל קַרְן הַשּׁוֹר, שְׂאִין לָכֶם חֶלֶק בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל".

מְבוֹאֵר מִפְּאֵן, שֶׁהַיּוֹנִים הִתְכַּוְּנוּ לְהַחֲשִׁיךְ וּלְפַגּוֹם בְּקְדוּשַׁת עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאִכֵּן הִרָה"ק מְרַאפְּשִׁיץ זִיע"א כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "זֶרַע קְדוֹשׁ" (חֲנוּכָה, לֵיל ב'), שֶׁכּוֹנֶנֶת הַיּוֹנִים הִיְתָה לְפַגּוֹם בְּעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ בַתּוֹרָה וּבִנְפִלְאוֹת ה', בְּעֵינֵין זֶה אָנוּ לְמִדִּים יְסוּד נִפְלָא בְּדַבְרֵי הַמַּגִּיד הַקְּדוֹשׁ מִקּוּזְנִיץ זִיע"א, הַכוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל" (דְרוֹשׁ לְחֲנוּכָה), כִּי בְשִׁמוֹנֵת יְמֵי הַחֲנוּכָה עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת הַכְּנָה לְקִרְאֵת שְׁנֵי הַחֲדָשִׁים – טַבַּת וְשַׁבָּט – הַנוֹפְלִים תָּמִיד בְּיַמֵּי הַשּׁוֹבְבִים (=יָמִים שֶׁל תְּשׁוּבָה עַל פְּגָם הַמַּחֲשָׁבָה וְקְדוּשַׁת הָעֵינַיִם), כְּמִבּוֹאֵר בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל (שַׁעַר רוּחַ הַקְּדוֹשׁ, תִּיקוּן כו'): "שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים" (רַמְיָהוּ ג', יד'). כְּלוּמָר, "שׁוּבוּ בָנִים" בַּתְּשׁוּבָה, בְּיָמִים שְׁקוֹרָאִים בָּהֶם בַּתּוֹרָה אֵת הַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁסִּימָנָן "שׁוֹבְבִים" – רֵאשִׁי תִיבוֹת: שְׁמוֹת וְאֵרָא בָּא בְּשִׁלַּח יִתְרוֹ מְשַׁפְּטִים.

וּמַגִּלָּה לָנוּ הַ"עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל", כִּי עַל-יַדֵּי הַהִסְתַּכְּלוּת בְּנִירוֹת הַחֲנוּכָה אָנוּ מְקַדְּשִׁים וּמְתַקְּנִים אֵת שְׁתֵּי הָעֵינַיִם, וּבְכַךְ אָנוּ עוֹשִׂים הַכְּנָה נִפְלָאָה לְקִרְאֵת הַתְּשׁוּבָה בְּיַמֵּי הַ"שׁוֹבְבִים", שְׁחָלִים, כְּאִמּוֹר, בַּחֲדָשִׁים טַבַּת וְשַׁבָּט, הַסְּמוּכִים לְחֲנוּכָה. כְּפִי שְׁמִבּוֹאֵר גַּם בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל (שַׁעַר הַכּוֹנוֹת רֵאשׁ הַשְּׁנָה דְרוֹשׁ א'): "הַהַכְּנָה בְּחֲנוּכָה (הִיא) עַל הַיָּמִים הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם, טַבַּת-שַׁבָּט, שֶׁהֵם יְמֵי "שׁוֹבְבִים", כִּי תָמִיד צָרִיךְ הָאָדָם לְהַכִּין קְדוּשָׁה מִיָּמִים טוֹבִים עַל יְמֵי הַנְּמוּכִים (=יָמֵי חוּל)...וְהַחֲדָשִׁים הַנִּ"ל (טַבַּת וְשַׁבָּט) הֵם סוּד עֵינַיִן דְּרַחֵל (=עֵינֵי רַחֵל), כְּנוֹדָע. לָכֵן נַעֲשִׂית הַהַכְּנָה עַל-פִּי הַסְּתַכְּלוּת בְּנֵר חֲנוּכָה, לְרֵאוֹתָם בְּלִבָּהּ, לְתַקֵּן כָּל אֶחָד (אֵת) מֶה שֶׁפָּגַם מֵעוּדוֹ בְּרֵאִית עֵינָיו. וְהִנֵּה, מִכִּיּוֹן שֶׁאָנוּ מְקַדְּשִׁים אֵת הָעֵינַיִם בְּחֲנוּכָה עַל-יַדֵּי הַהִסְתַּכְּלוּת בְּנִירוֹת, מִשְׁמַע שֶׁיֵּשׁ קֶשֶׁר בֵּין קְדוּשַׁת הָעֵינַיִם לְבֵין נֵס חֲנוּכָה, וְלָכֵן צָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין מַהוּ קֶשֶׁר זֶה.

וּבֵאֵר הָאֲדַמּוֹ"ר מִרֵּן מַהֲרִ"ד מִבְּעַלְזָא זִיע"א וְאָמַר: הֲלֹא מְצִינוּ דְּבַר פְּלֵא בְּחֲנוּכָה, שֶׁלֹּא מְצִינוּ בְּשֵׁאר הַמְּצוֹת, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (שַׁבָּת כג'): "...רַב יְרֵמְיָה אָמַר: הַרְוָאָה נֵר שֶׁל חֲנוּכָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ". דְּהִינּוּ, שֶׁלֹּא רַק מִי שְׁמַדְלִיק אֵת הַחֲנוּכָה מְבָרֵךְ, אֲלֵא גַם הַרְוָאָה נֵר חֲנוּכָה מְבָרֵךְ.

וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֵנָין זֶה. שְׁכֵן, מְדוּעַ רַק עַל רֵאִית הַנֵּר צָרִיךְ לְבָרֵךְ?
וּבֵאֵר מִרֵּן הָאֲדַמּוֹ"ר בְּדַבְרֵי קוּדְשׁוֹ וְאָמַר, שֶׁנֶּס הַשְּׁמָן שֶׁהָיָה בְּמִקְדָּשׁ רוּמוֹ עַל קְדוּשַׁת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, עַל-פִּי הַמְּבוֹאֵר בִּירוֹשָׁלַיִם (פְּלָאִים פ"ה, ה"ו): "אֲשַׁתְּךָ כִּגְפָן פּוֹרְיָה בִּירְכַתִּי בֵיתְךָ בְּנִיךְ כְּשִׁתִּילִי זֵיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ'. מַה זֵיתִים אֵין בָּהֶם הִרְכָּבָה, אֵף בְּנִיךְ לֹא יָהָא בְּהֵן פְּסוּלָת". כְּלוּמָר, צָרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְשַׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁתוֹ, שֶׁלֹּא לְהַתְּחַבֵּר אֶפְּיָלוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ עִם דְּבָרִים שְׁמִנּוּגִידִים לְקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל (לְלַכֵּת וּלְהַתְּחַבֵּר, חֲלִילָה, אֵל גִּשְׁיִם אַחֲרוֹת/נוֹכְרִיּוֹת).
וּכְפִי שְׁכַתּוּב בַּמִּדְרָשׁ (מִדְרָשׁ רַבָּה שְׁמוֹת לו', א'): "וְאַתָּה תִצְוָה', הֲדָא הוּא דְכַתִּיב (=זֶהוּ שְׁכַתּוּב) (בִּירְמִיָּה יא) 'זֵית רַעֲנָן יִפָּה פְּרִי תֵאֵר קָרָא ה' שְׁמֵךְ'... מַה רָאָה (הַנְּבִיא) יְרֵמְיָה לְמִשׁוֹל אֲבוֹתֵינוּ כְּזֵית? אֲלֵא, כָּל הַמִּשְׁקִין מֵתַעֲרָבִים זֶה בְּזֶה, וְהַשְּׁמָן אֵינּוּ מֵתַעֲרָב, אֲלֵא עוֹמֵד. כִּךְ יִשְׂרָאֵל אֵינֶם מֵתַעֲרָבִים עִם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים ז'): 'וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם' (=בְּגוֹיִים)... (דְּהִינּוּ, שְׁאִסוּר לְהַתְּעַרֵב עִם גִּישׁוֹת הַגּוֹיִים).

(וְרֵאוּי לְהִבִּיא גַם אֵת דְּבָרֵי הַ"פְּרָדֵס יוֹסֵף" (נח ח', יא' בְּשֵׁם "רַבִּיד הַזֶּהב"), שֶׁשָּׂאֵל, מְדוּעַ הַיּוֹנָה שֶׁשָּׁלַח נִחַ לְרֵאוֹת הָאֵם "קָלוּ הַמַּיִם" הַבִּיאָה לְאַחַר הַמַּבּוּל דּוֹקָא עַלֶּה זֵית, וְלֹא עַלֶּה מֵעֵץ אַחַר? וּבֵאֵר שֶׁם עֵנָין זֶה וְאָמַר, שֶׁהִנֵּה יְדוּעַ שְׁדוּר הַמַּבּוּל הַשְּׁחִיתוֹ בְּעוֹן הָעֲרִירוֹת, לְדַבֵּק מִיּוֹן בְּשֵׁאִינוּ מִינּוּ. וְכֵן, בּוֹדָאֵי הִרְכִּיבוּ גַם אֵילָנוֹת בְּמִין בְּשֵׁאִינוּ מִינּוּ. עַל-כֵּן נֶעְקְרוּ וְנִמְחָחוּ בְּמַבּוּל כָּל הָאֵילָנוֹת גַּם כֵּן. אֲבָל זֵית, שְׁכָאמּוֹר אֵינּוּ מְקַבֵּל הִרְכָּבָה, לֹא הַשְּׁחִית. עַל-כֵּן לֹא נֶעְקַר וְלֹא נִמְחָח בְּמַבּוּל. וְלָכֵן הַבִּיאָה הַיּוֹנָה רַק מֵעֵץ הַזֵּית, וְלֹא מֵאֵילָנוֹת אַחֲרִים, שְׁכָאמּוֹר נִמְחָחוּ בְּמַבּוּל).
וְהִנֵּה עֵנָין זֶה שְׁצָרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְשַׁמּוֹר עַל עֲצֻמוֹ שֶׁלֹּא לְהַתְּעַרֵב עִם גִּישׁוֹת הַגּוֹיִים, מְצִינוּ אֲצֵל יוֹסֵף הַצַּדִּיק,

כמו שֶמְבוּאָר בַּמִּדְרָשׁ (ויקרא רבה לב, ה): "יוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן הַעֲרֹהּ (=זנות, זימה), ונגדרו ישראל בזכותו. אמר ר' תיא בר אבא: כְּדַאי (=טוב) הָיָה גְדוּר עֲרֹה עֲצָמוֹ, שֶנֶּגְאָלוֹ יִשְׂרָאֵל עַל-יָדוֹ" (=בזכות יוסף נגאלו ישראל). מְבוּאָר מִכָּאן, שְׁיוֹסֵף הַצַּדִּיק סָלַל בְּקִדּוּשְׁתוֹ דָּרָךְ לְכָל יִשְׂרָאֵל, שְׁיֻכְלוּ לְעֲמוּד בְּקִדּוּשְׁתָּם – וּבְזֻכּוֹת זֶה נִגְאָלוּ מִמִּצְרִים.

וְעַל-כֵּן שֶׁבַח יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כַּאֲשֶׁר בֵּרַךְ אֶת הַשְּׂבָטִים (בראשית מט, כב): "בֶּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת עָלַי עֵין בְּנוֹת צַעֲדָה עָלַי שׁוֹר". וּמְבוּאָר בַּמִּדְרָשׁ (בראשית רבה צח, יח): "...בְּשַׁעָה שִׁיצָא יוֹסֵף לְמַלּוֹךְ עַל מִצְרַיִם, הָיוּ בְנוֹת מְלָכִים מְצִיצוֹת עָלָיו דָּרָךְ הַחֲרָכִים, וְהָיוּ מְשֻׁלְּכוֹת עָלָיו...נִזְמָיִם וְטַבְּעוֹת, כְּדִי שִׁיתְּלֶה עֵינָיו וַיִּבֵּיט בָּהֶן. אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה מִבֵּיט בָּהֶן".

וּמַעֲתָה יֵשׁ לּוֹמֵר, שֶׁנֶּס חֲנוּכָּה, שֶׁהָיָה כִּידוּעַ דּוֹקָא בְּשִׁמּוֹן שְׂאִינוּ מִתְעַרְב עִם מְשָׁקִים אַחֲרֵים, רוֹמְזוּ עַל קִדּוּשַׁת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁלֹּא הִתְעַרְב עִם נְשׁוֹת הַגּוֹיִים, וְגָדַר עֲצָמוֹ מִן הַעֲרֹהּ (=זנות, זימה), וְגַם שָׁמַר עַל עֵינָיו וְלֹא פָגַם בָּהֶן, לְהִסְתַּכֵּל וְלִזְוֹן מִמָּה שְׂאִינוּ שָׁלוּ. עַל-כֵּן תִּקְנֵנוּ לָנוּ חוֹ"ל, שֶׁהֲרוּאָה נֵר חֲנוּכָּה מִבְּרַךְ, לְרִמּוֹז שֶׁהֲרוּצָה לְהַדְּבִיק בְּקִדּוּשַׁת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, יִסְתַּכֵּל בְּעֵינָיו רַק בְּדַבְרֵי קִדּוּשָׁה, כְּמוֹ נֵרוֹת חֲנוּכָּה, שִׁישׁ בָּהֶם קִדּוּשָׁה, כְּפִי שְׁכַתּוּב: "הַנֵּרוֹת הֵלְלוּ קֹדֶשׁ הֵם".

וְהֵנָּה, מֵאַחַר וְשׂוֹרֵשׁ קִדּוּשְׁתוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק הָיָה בְּשִׁמְרַת הָעֵינָיִם, הַשְׁתַּדְּלוּ הַיּוֹנִים בְּכָל כּוֹחַם לְטַמֵּא אֶת עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּרֵאיוֹת אֲסוּרוֹת, וּבְכַךְ לְטַמֵּא אֶת מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יֻכְלוּ לְעֲמוּד בְּקִדּוּשְׁתָּם. (וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב בַּגְּמָרָא (שבת כא): "כְּשֶׁנִּכְנְסוּ הַיּוֹנִים לְהִיכַל" – כְּשֶׁנִּכְנְסוּ וְחִדְרוּ בְּגִדְלֵי טוּמְאָתָם לְתוֹךְ הַמִּיחַ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵי הַיִּכַל – "טַמְאוּ אֶת כָּל הַשְּׂמָנִים שֶׁבַּהִיכַל" – דְּהֵינּוּ, טַמְאוּ אֶת "הַשְּׂמָנִים" – הַחֲכֵמָה וְהַמַּחְשְׁבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּמְשְׁלוּ לְשִׁמּוֹן). עַל-כֵּן, מֵאַחַר וְהַיּוֹנִים הִרְשָׁעִים הִתְכַּוְּנוּ לְהַחֲשִׁיךְ וּלְפַגּוֹם בְּקִדּוּשַׁת הָעֵינָיִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁמוּבָא בַּמִּדְרָשׁ: "וְחֲשֶׁךְ – זֶה גְלוּת יָוֵן, שֶׁהַחֲשִׁיכָה עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל". הַתִּיקוֹן לְכַךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁהִבְאֵנוּ שֶׁבְּחֲנוּכָּה צְרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּנֵרוֹת חֲנוּכָּה, שֶׁעַל-יָדֵי זֶה יֵשׁ תִּיקוֹן לְמִי שֶׁפָּגַם בְּעֵינָיִם בְּרֵאיוֹת אֲסוּרוֹת. שְׁכֵן, מֵאוּר חֲנוּכָּה נִמְשַׁכַּת קִדּוּשַׁת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, לְעֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

יוסף, בְּקִדּוּשְׁתוֹ מְבַטֵּל אֶת קְלִיפַת יָוֵן הַטְּמֵאָה

אוֹמְרִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל "יָוֵן" הֵם אוֹתִיּוֹת "נוֹי", שֶׁפִּירוּשׁוֹ יוֹפִי. שְׁכֵן, כָּל חֲפָצִים שֶׁל הַיּוֹנִים הָיָה לְיוֹפֵי הַגּוֹף וְתַאֲוֵתָיו. (הַיּוֹנִים כִּידוּעַ הֵם מְבַנִּי בְּנָיו שֶׁל יֶפֶת בֶּן נֹחַ, כְּכַתּוּב (בראשית י, ב): "בְּנֵי יֶפֶת גִּמְרָוּ וּמַגּוּג וּמְדֵי וַיָּוֵן..."). וְ"יֶפֶת" מוֹרָה עַל יוֹפֵי נוֹי, שְׁכָל מְהוּתָם הִיא רַק כְּדִי "לְהַתְּיָפוֹת" (=לְיוֹפֵי הַגּוֹף).

וְאִילוּ יוֹסֵף הַצַּדִּיק, בְּגִדְלֵי קִדּוּשְׁתוֹ, מְבַטֵּל אֶת קְלִיפַת טוּמְאָתָהּ/תַּאֲוֹת יָוֵן. שְׁכֵן, אִם נוֹסִיף צ', הַרוּמְזוֹת (לְצַדִּיקוּתוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק) לְמֵלֶּה "יָוֵן", נִקְבֵּל "צִיּוֹן", שֶׁהוּא גְמַטְרִיָּה שֶׁל "יוֹסֵף" (=156). וְכֵן תִּמְצָא שֶׁ"אַנְטִיּוֹכֵס" בְּגַמְטְרִיָּה "יוֹסֵף". וְכֵן "מֵלֶךְ יָוֵן" בְּגַמְטְרִיָּה "יוֹסֵף". וְזֹאת, כְּדִי לְלַמְּדֵנוּ, שְׁיוֹסֵף, בְּקִדּוּשְׁתוֹ וּבְשִׁמְרַת הָעֵינָיִם שָׁלוּ, מְבַטֵּל אֶת קְלִיפַת יָוֵן הַטְּמֵאָה.

"וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבַר בְּמִצְרַיִם"

כְּשֶׁנֶּאֱסַר רַבִּי שְׁנִיאֹר זְלַמֵּן מִלְּאָדִי, מִיִּסְד חֲסִידוֹת חב"ד, וְהוֹבֵל לְבֵית הָאֲסוּרִים שֶׁבִּפְטֵרסְבוֹרֵג, בְּקֶשׁ לְהוֹדִיעַ עַל מַצְבּוֹ לְצַדִּיק הַנּוֹדֵעַ רַבִּי לױ יַצְחָק מִבְּרִדִּיצ׳וֹב, הַמְּכֻנָּה: "סְנִיגוֹרֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל". נִסַּע חֲסִיד אֶחָד לְבִרְדִּיצ׳וֹב וְסַפֵּר לְרַבִּי יַצְחָק עַל מַאֲסָרוֹ שֶׁל בַּעַל ה"תְּנִיא", כְּתוּצָאָה מִמְּלִשִׁינּוֹת שְׁקָר. נִטַּל הַצַּדִּיק מִבְּרִדִּיצ׳וֹב חֲמֵשׁ "בְּרֵאשִׁית", שֶׁהִיא מוֹנַח עַל הַשְּׁלַחָן. הַחֲמֵשׁ נִפְתַּח בְּפִרְשַׁת "מִקֵּץ", בְּפִסּוֹק: "וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבַר בְּמִצְרַיִם". נֶעַץ רַבִּי יַצְחָק אֶת שְׁתֵּי עֵינָיו הַטּוֹבוֹת בְּפִסּוֹק שֶׁלְפָנָיו, וְאָמַר לְשִׁלְיָתָהּ: אֵל תִּקְרָא "שְׂבַר" (בש"ן ימנית), אֵלָּא – "שְׂבַר" (בש"ן שמאלית), שְׁפִירוּשׁוֹ: תִּקְוָה, תּוֹחֵלֶת. לֶךְ אִפּוּא וְאָמַר לְרַבֵּךְ, שְׁבַעְזֶרֶת ה' יִסְתֵּים הָעַנְיָן שָׁלוּ בְטוֹב, וְכִמוֹ יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּצַל מִמַּאֲסָרוֹ בְּמִצְרַיִם, גַּם רַבִּי שְׁנִיאֹר זְלַמֵּן יִשׁוּחָרֵר בְּקָרוֹב וְיֵשׁוּב לְבֵיתוֹ. וַיֵּשׁ לִי עַל כֵּךְ רָמְזוּ בְּכַתּוּב: "שְׂבַר" בְּרֵאשִׁי תִיבוֹת מְרִמּוֹ לְשֵׁם הַרְבִּי: שְׁנִיאֹר בֶּן רַבְקָה... לֹא עָבְרוּ יָמִים רַבִּים, וְחִזּוֹנוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק מִבְּרִדִּיצ׳וֹב נִתְקַיֵּם בְּמִלּוּאוֹ. וּב-יט' בְּפִסְלוֹ בְּאוֹתָהּ הַשְּׁנָה שׁוֹחָרֵר רַבִּי שְׁנִיאֹר זְלַמֵּן מִמַּאֲסָרוֹ, וּמֵאַזּוּ וְעַד הַיּוֹם חוֹגְגִים חֲסִידֵי חב"ד בְּכָל מְקוֹם אֶת יט' בְּפִסְלוֹ כְּ–"חַג הַגְּאוּלָּה" שֶׁל מִיִּסְד תְּנוּעַתָּם הַרוּחַנִית, שְׁכַפְיָה פְּרוּשׁוֹת הַיּוֹם בְּאֵלְפֵי קַהֲלֵי יִשְׂרָאֵל, בְּאַרְצָךְ וּבְתַפּוּצוֹת. שְׁבַת שְׁלוֹם וְחַג אוֹרִים שְׁמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קִדּוּשַׁת הַגְּלִילוֹן!

21 "רְנִי וְשִׁמְחֵי בַת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נְאֻם ה'... הֵם כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נִעוֹר מִמֶּעוֹן קְדוֹשׁוֹ"

פְּרֻשֶׁת הַשְּׁבוּעָה: מִקֶּץ (חֲנוּכָה)

(מתוך הפטרה)

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

עֲרַב שַׁבַּת א' טַבַּת תִּשְׁעִ"ז (30.12.16)

הַפְּטָרָה: "רְנִי וְשִׁמְחֵי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְהִי מִקֶּץ שְׁנָתַיִם יָמִים" (מא', א')

עַל הַמְּלָה "וַיְהִי", הַפּוֹתַחַת אֶת פְּרֻשָׁתָנוּ, אֹמֵר הַצַּדִּיק רַבִּי מְאִיר'ל מְפָרְשֵׁם: אָמְרוּ חו"ל בְּמַסְכַּת מְגִילָה (י' עב'): "כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר (בו) 'וַיְהִי', אֵינוֹ אֶלָּא לְשׁוֹן צַעַר".

וְנוֹפֵר אָנֹכִי, שֶׁשִּׁמְעֵתִי מִפִּי אָבִי הַקְּדוֹשׁ, זְכוּתוֹ תִּגַּן עָלֵינוּ, שִׁפְעָם אַחַת הוּא עֹשֶׂה עֲלֵית נִשְׁמָה, וְעֵלָה לְגַנְזֵי מְרוֹמִים, וְרָאָה שֶׁשֶּׁהִבִּיאוּ לְעוֹלָם הָאֱמֶת אִישׁ צָעִיר בְּיָמִים, וְלֹאֲחֲרָיו הַשְּׁתַרְךָ אָדָם זָקֵן וְשִׁבְעַת יָמִים.

וְהִנֵּה, אָבִי נִדְהָם לְשִׁמוּעַ, שֶׁבְּשָׂמִים כִּינוּ אֶת הָאִישׁ הַצָּעִיר – "זָקֵן", וְאֵילּוֹ לְזָקֵן הַמוֹפְלֵג קָרְאוּ "קָטָן". וּמִיָּד פָּנָה אָבִי לְעוֹמְדִים סָבִיבוּ, וְשָׁאֵל בְּמִבְּוֹכָה: הֲרֵי אֲנִי מְצוּיִים כָּאֵן בְּעוֹלָם הָאֱמֶת! וּמְדוּעַ תִּתְּלוּצְצוּ עַל הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה, כְּשֶׁאַתֶּם פּוֹנִים אֲלֵיהֶם כִּךָ?

עַל-כֵּן הַשִּׁיבוּ דְרִי(=שׁוֹכְנֵי) מְעֵלָה לְאָבִי בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: הָאֱמֶת הִיא, שֶׁהָאִישׁ הַצָּעִיר פָּעַל רַבּוֹת בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, בְּשָׁנוֹתָיו הַמוֹעֲטוֹת עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְלִכֵּן כָּל יוֹם מִחְיָיו נֶחֱשֵׁב לוֹ כְּשָׁנָה. לְעוֹמֵת זֹאת, מַעֲט הַזָּקֵן לְלַכֵּת בְּדַרְךָ הַתּוֹרָה וּבְמַצוֹתֶיהָ בְּכָל שְׁמוֹנִים שָׁנוֹת חִיָּו עָלֵי אֲדָמוֹת, וְלִכֵּן אֵינוֹ נֶחֱשֵׁב, אֶלָּא לִילֵד קָטָן וּמִסְפָּן...

וְלִכֵּן – אֹמֵר הַצַּדִּיק רַבִּי מְאִיר'ל מְפָרְשֵׁם: "וַיְהִי" זֶה צָרָה צְרוּרָה לְאָדָם, וּמִסְמַלְת לְשׁוֹן צַעַר, אִם כֹּאֲשֶׁר "מִקֶּץ" – כֹּאֲשֶׁר מִגִּיעַ הַקֶּץ, תּוֹם חִי הָאָדָם, מִתְּבַרֵר לוֹ שֶׁכָּל שְׁנוֹתָיו, אֵינָן אֶלָּא "שְׁנָתַיִם יָמִים" – יָמִים מוֹעֲטִים בְּלִבָּד (בְּהֵם עֶסֶק בְּתוֹרָה וּבְמַצוֹת).

"וַיְהִי מִקֶּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיָּאֵר"

עַל הַכְּתוּב, "וַיְהִי מִקֶּץ שְׁנָתַיִם יָמִים", כּוֹתֵב הַ"כְּסָא רַחֲמִים": אָמְרוּ חו"ל בְּמַסְכַּת מְגִילָה (י' עב'): "כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר (בו) 'וַיְהִי', אֵינוֹ אֶלָּא לְשׁוֹן צַעַר (וי)".

וּכְאֵן, בְּכַתּוּב "וַיְהִי מִקֶּץ" רוֹמְזוֹת לָנוּ הַתּוֹרָה עַל זְמַן פְּטִירְתוֹ שֶׁל הָאָדָם. שָׁכֵן, כֹּאֲשֶׁר הָאָדָם מִגִּיעַ לְבֵית דִּין שֶׁל מְעֵלָה, רְאֵשִׁית שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ עַל יוֹשְׁרוֹ וְעַל תּוֹרָתוֹ וְעַל צִיפְיָתוֹ לְבּוֹא הַמְּשִׁיחַ, וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּגִמְרָא (שַׁבַּת לא): "לְאַחַר הַפְּטִירָה) בְּשַׁעָה שֶׁמְכַנְיִסִין אָדָם לְדִין, אֹמְרִים לוֹ: נִשְׂאֵת וְנִתְּת בְּאַמוּנָה? קְבַעַת עֵתִים לְתוֹרָה...? צִפִּית לִישׁוּעָה?".

וְעַל-כֵּן רוֹמְזוֹת הַתִּיבָה "מִקֶּץ" – נוֹטְרִיקוֹן: מִשָּׂא וּמִתָּן בְּאַמוּנָה, צִפִּית לִישׁוּעָה, קְבַעַת עֵתִים לְתוֹרָה. וְהִיא, אִם קִים הָאָדָם אֶת כָּל אֵלוֹ, מָה טוֹב.

אִךְ אִם לֹא קִים אֶת אֵלוֹ, אֹמְרִים לוֹ: וַי שְׁבַאֲתָ לְעוֹלָם הַזֶּה רַק לְהִנְאוֹת, לְאֲכִילָה וְלִשְׁתִּיָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (ישעיה כח), ח): "כִּי כָּל שְׁלַחְנוֹת מְלֹאוּ קִיא צָאָה בְּלֵי מְקוֹם(=הַקֵּב"ה)": "כָּל שְׁלַחְנוֹת" רוֹמְזוֹ לְאֲכִילָה וְלִשְׁתִּיָה – שֶׁאִם הָאָדָם דוֹאֵג בְּעוֹלָם הַזֶּה רַק לְהִנְאוֹת גּוֹפוֹ, אִז מְקַבֵּל הוּא לְאַחַר פְּטִירְתוֹ, מִקֶּץ שְׁלֹשָׁה יָמִים, "מְלֹאוּ קִיא צָאָה". כְּפִי שְׁכַתּוּב בְּזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ (קצט', ב'): לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁהָאָדָם בְּקָבֵר נִבְקָעִים מְעִיו, וְהִטְיִנוּפַת מִתְּהַפְּכַת עַל פָּנָיו, וְאוֹמְרַת לוֹ: "קַח מָה שְׁנַתָּת בִּי! שְׁהָרִי אֲכַלְתָּ וְשִׁתִּיתָ כָּל יוֹם וְיוֹם, וְלֹא נָתַתָּ לְעַנְיִים...!".

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמְעַכְב הוּא אֶת הַמְּשִׁיחַ עַל-יְדֵי כֹף, שְׁהָרִי כָּל מָה שֶׁעֲשָׂה, גֵּרָם שֶׁבְּגָלְלוּ מִתְּעַכְבַּת הַגְּאוּלָה, שְׁהָרִי בְּבוֹא מְשִׁיחַ צְדִקְנוֹ תִתְּגַלֶּה אַחֲדוּתוֹ יִתְּבַרֵךְ. וְזֶהוּ "בְּלֵי מְקוֹם(=בְּלֵי הַקֵּב"ה)". וְהִרְאָיָה לְכֹף הִיא מְמָה שְׁכַתּוּב: "וַיְהִי מִקֶּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם" – רְאֵשִׁי תִיבוֹת מְשִׁיחוֹ – שֶׁאָדָם זֶה לֹא הָרִים קָרָן מְשִׁיחוֹ, וְאֲדַרְבָּא, נִתְּעַכְב קָרָן הַמְּשִׁיחַ בְּגָלְלוֹ. וּכְנִגְד זֶה שֶׁהוּא לֹא צָפָה לִישׁוּעָה, נִתְּעַכְב הַמְּשִׁיחַ עַל-יְדוֹ, מִיָּדָה כְּנִגְד מִיָּדָה.

וְהִנֵּה, בְּשַׁעָה שִׁיּוּצָא הָאָדָם מִבְּטָן אִמוֹ, אֹמֵר לוֹ הַיָּצָר הָרָע: כְּפּוֹף אֲצַבְעוֹתַיִךְ וְתִקְבּוֹץ כָּל מְמוֹן שֶׁבְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וְקִמַּץ הַכֶּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹאוּ קִמְצוֹ" ("קִמַּץ" אוֹתִיוֹת "מִקֶּץ"). אוּלָם, בְּשַׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל הָאָדָם מִן הָעוֹלָם, פּוֹשֵׁט הוּא אֶת אֲצַבְעוֹתָיו, כֹּאֹמֵר: "לֹא לְקַחְתִּי הַמְמוֹן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעַזְבֹּתִי לְאַחֲרִים כָּל מָה שֶׁקְּבַצְתִּי".

וְשׂוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּשׁ שְׁאֵלוֹת, בְּסִימָן "קִמְצָ" – נוֹטְרִיקוֹן קוֹל צוּם מְמוֹן. הָאֵם הִיא קִמְצָן בְּמִמוֹנוֹ, וְלֹא הִפְרִישׁ מִמֶּנּוּ לְצִדְקָה? שְׁזֵה סִימָן לְמִמוֹן. וְהָאֵם לְמַד תּוֹרָה? שְׁזֵה סִימָן לְקוֹל הַתּוֹרָה שִׁוּצָא מְגֵרוֹנוֹ. וְהָאֵם עֲזַב אֶת תַּאֲוֹת וְתַעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִתְעַנָּה בְּחֵמֶשׁ תַּעֲנוּיֹת? שְׁזֵה סִימָן צוּם.

"חֲנוּכָה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

אוֹמְרִים חו"ל, שְׁעִיקָר מִצּוֹת חֲנוּכָה הִיא לְהַדְלִיק אֶת נְרוֹת הַחֲנוּכָה בְּפֶתַח הַבַּיִת, כְּדֵי שְׂכַלְם יוּכְלוּ לְרַאוֹת אֶת הַנְּרוֹת, וְעַל-יְדֵי כֵךְ יִהְיֶה פְּרִסוּם הַנֶּס. וּכְפִי שְׁשֻׁנֵינוּ בְּגִמְרָא (שבת כא): "תְּנוּ רַבָּנָן: נֵר חֲנוּכָה – מִצְוָה לְהַנִּיחַ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ", וּפִרֵשׁ רש"י: "מִשׁוּם פְּרִסוּמֵי נִיסָא" (=מִשׁוּם פְּרִסוּם הַנֶּס). וְעוֹד אוֹמְרִים חו"ל, שִׁישׁ עֲנִין מִיּוֹחַד בְּהִסְתַּכְּלוֹת עַל נְרוֹת הַחֲנוּכָה, כְּפִי שְׂכַתוּב בְּגִמְרָא (שם כא): "...רַב יְרֵמְיָה אָמַר: הֲרֹאֵה נֵר שֶׁל חֲנוּכָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ. אָמַר רַב יְהוּדָה: (אִם רָאָה) (בַּיּוֹם) (הַרְאֵשׁוֹן) (שֶׁל הַחֵג)... מְבָרֵךְ שְׁתֵּים... (= "שְׁעֵשֶׂה נִסִּים" וְ"שִׁהְחִינוּ").

בְּעֲנִין זֶה אָנוּ לְמַדִּים יְסוּד נִפְלָא בְּדַבְרֵי הַמְּגִיד הַקְּדוֹשׁ מְקוֹנֵיץ זי"ע, הַכּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל" (דרוש לַחֲנוּכָה), כִּי בְּשִׁמוֹנֵת יְמֵי הַחֲנוּכָה עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת הַכְּנָה לְקִרְאֵת שְׁנֵי הַחֲדָשִׁים – טַבַּת וּשְׁבֹט – הַנוֹפְלִים תְּמִיד בִּימֵי הַשּׁוֹבְבִים" (=יְמֵים שֶׁל תְּשׁוּבָה עַל פְּגָם הַמַּחֲשֵׁבָה וְקְדוּשַׁת הָעֵינָיִם), כְּמַבּוֹאֵר בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל (שַׁעַר רוּחַ הַקְּדוֹשׁ תִּיקוֹן כז): "שׁוּבוּ בְנֵים שׁוֹבְבִים" (ירמיהו ג, יד). כְּלוֹמֵר, "שׁוּבוּ בְנִים" בְּתְשׁוּבָה, בְּיְמֵים שְׁקוֹרָאִים בְּהֵם בַּתּוֹרָה אֶת הַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁסִּימָנָן "שׁוֹבְבִים" – רֵאשִׁי תִיבוֹת: שְׁמוֹת וְאָרָא בָּא בְּשִׁלַּח יִתְרוֹ מִשְׁפָּטִים.

וּמַגְלָה לָנוּ הַ"עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל", כִּי עַל-יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוֹת בְּנְרוֹת הַחֲנוּכָה אָנוּ מְקַדְּשִׁים וּמְתַקְּנִים אֶת שְׁתֵּי הָעֵינָיִם, וּבְכַךְ אָנוּ עוֹשִׂים הַכְּנָה נִפְלָאָה לְקִרְאֵת הַתְּשׁוּבָה בִּימֵי הַ"שׁוֹבְבִים", שְׁחָלִים, כְּאִמּוֹר, בְּחֲדָשִׁים טַבַּת וּשְׁבֹט, הַסְּמוּכִים לַחֲנוּכָה. כְּפִי שְׁמַבּוֹאֵר גַּם בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל: "הַהַכְּנָה בַּחֲנוּכָה (הִיא) עַל הַיְמִים הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם, טַבַּת-וּשְׁבֹט, שֶׁהֵם יְמֵי "שׁוֹבְבִים", כִּי תְּמִיד צָרִיךְ הָאָדָם לְהַכִּין קְדוּשָׁה מִיְמֵים טוֹבִים עַל יְמֵי הַנְּמוּכִים (=יְמֵי חוֹל)... לְכֵן נַעֲשִׂית הַהַכְּנָה עַל-פִּי הַסְּתַכְּלוֹת בְּנֵר חֲנוּכָה, לְרַאוֹתָם בְּלִבָּד, לְתַקֵּן כָּל אֶחָד (אֶת) מֶה שֶׁפָּגַם מִעוּדוֹ בְּרֵאשִׁית עֵינָיו".

"וּקְבַעוּ שְׁמוֹנֵת יְמֵים חֲנֻכָּה"

יְדוּעָה וּמְפֹרֶסֶמֶת הִיא הַקּוּשִׁיָּה שֶׁל הַ"בֵּית יוֹסֵף" ("אורח חיים" תרע), מְדוּעַ קְבַעוּ רַבּוֹתֵינוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה שְׁמוֹנֵה יְמֵים? הֲרֵי הַנֶּס הָיָה רַק שְׁבַעַת יְמֵים, מִכֵּיוֵן שֶׁבִּפְנֵי הַשְּׂמֶן שֶׁמֶצְאוּ הָיָה דֵי שְׂמֶן כְּדֵי לְהַדְלִיק יוֹם אֶחָד, וְאִם כֵּךְ, הַדְּלִיקוּ מִכַּח הַנֶּס רַק שְׁבַעַת יְמֵים...

קוּשִׁיָּה זוֹ מְתוֹרֶצֶת עַל-פִּי מְשָׁלוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן מִפְּלוּצָק: סוּחַר עֲשִׂיר אֶחָד נָסַע לְלִיפְצִיג לְיִרְדָּה, וְהָיוּ עִמּוֹ שְׁמוֹנֵה שְׂקִים, מְלֵאִים מִטְּבַעוֹת זָהָב. בְּדֶרֶךְ הַתְּנַפְּלוּ עָלָיו שׁוֹדְדִים, וּשְׁדָדוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַכֶּסֶף. וּבְדֶרֶךְ נֶס לֹא שָׁמוּ לֵב לְאֶחָד מִשְׂקֵי הַכֶּסֶף, וְזֶה נִשְׁאָר אֶצֶל הַסוּחַר. כְּשֶׁהִגִּיעַ הַסוּחַר אֶל הַיְשׁוּב הַסְּמוּךְ, שָׂכַר מִיד בְּמִמוֹן רַב אִיכָרִים, כְּדֵי שִׁירְדְּפוּ יַחַד עִמּוֹ אַחֲרֵי הַגְּזֻלָּנִים. אוֹתָהּ שְׁעָה נָדַר הוּא נָדַר, שְׂאֵם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִהְיֶה בְּעֶזְרוֹ, וַיִּצִּיל אֶת מִמוֹנוֹ, יִתֵּן הוּא מְעַשֵּׂר מִכֶּסֶפוֹ לְצִדְקָה לְעַנְיִים.

וְאִכּוֹן, תְּפִילָּתוֹ נִשְׁמָעָה בְּמְרוֹמֵים, וְהוּא בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם הַצְּלִיחַ לְתַפּוֹס אֶת הַשׁוֹדְדִים וּלְהַחֲזִיר אֶת כֶּסֶפוֹ חוֹרָה. כְּשֶׁבָּאוּ אֵלָיו גְּבָאֵי הַצְּדָקָה לְגַבּוֹת אֶת הַמְעַשֵּׂר שֶׁהִבְטִיחַ, נִתְעוֹרַר בֵּינֵיהֶם דִּין וּדְבָרִים: לְפִי חֲשַׁבּוֹנוֹ שֶׁל הַסוּחַר, צָרִיךְ הוּא לְתַת מְעַשֵּׂר רַק מִשְׁבַּעַת שְׂקֵי הַכֶּסֶף שֶׁנִּגְזְלוּ מִמֶּנּוּ, וְאַחֵר-כֵּךְ הוֹשְׁבוּ אֵלָיו בְּדֶרֶךְ נֶס. אָבֵל לֹא חָשַׁב הוּא לְתַת מְעַשֵּׂר מִהַשֵּׁק הַשְּׂמִינִי, שָׁבוּ לֹא נִגְעוּ הַשׁוֹדְדִים לְרַעַת כָּלֵל.

נִגַּד זֶה טַעֲנוּ גְּבָאֵי הַצְּדָקָה, שְׁטַעוֹת בִּידוּ, וְחָיִב הוּא לְתַת מְעַשֵּׂר גַּם מִהַשֵּׁק הַשְּׂמִינִי מִשׁוּם שְׁעַל-יְדֵי שֶׁק זֶה נַעֲשֶׂה לוֹ עִיקָר הַנֶּס: אִילוֹ לֹא "הַשְּׂאִירוֹ" לוֹ הַשׁוֹדְדִים שֶׁק זֶה, בְּדֶרֶךְ נֶס, לֹא הָיָה לוֹ כֶּסֶף לְשַׁכּוֹר אֲנָשִׁים כְּדֵי שִׁירְדְּפוּ אַחֵר הַשׁוֹדְדִים, וְכֵךְ לֹא הָיָה מְצִיל אֲפִילוֹ פְּרוּטָה אַחַת מִכָּל מִמוֹנוֹ.

וְכֵךְ הַדְּבָר גַּם בְּפֶנֶךְ הַשְּׂמֶן שֶׁמֶצְאוּ בְּבֵית הַמְּקַדָּשׁ. אֲלֵמָּלָה הַנֶּס הַזֶּה, שֶׁהַיּוֹנִים לֹא מְצָאוּ אֶת פֶּנֶךְ הַשְּׂמֶן הַזֶּה, לֹא הָיָה שְׂמֶן כָּלֵל שִׁיחוּל עָלָיו הַנֶּס וַיֵּאִיר שְׁמוֹנֵה יְמֵים בְּמִקּוֹם יוֹם אֶחָד. וְלִזְכֹּר הַנֶּס הַרְאֵשׁוֹן, שְׁגָרַם לְנִסִּים הָאֲחֵרִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו, אָנוּ מְדַלְּקִים שְׁמוֹנֵה נְרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה. (קוּמֵץ הַמְּנַחֵה).

שְׁבַת שְׁלוֹם וְחֵג אוֹרִים שְׂמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

”רַנִּי וְשִׁמְחֵי בַת צִיּוֹן כִּי הִנֵּנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נְאֻם ה'...הֵם כָּל בְּשָׂר מִפְּנֵי ה' כִּי נִעוֹר מִמֶּעוֹן קָדְשׁוֹ”

🕯️ **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת 16:13**

(מתוך ההפטרה)

מִקֵּץ (חֲנוּכָה)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:25

ערב שבת א' טבת תשע"ז (30.12.16)

הַפְּטָרָה: "רַנִּי וְשִׁמְחֵי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה אֱלֹקֵינוּ יִהְיֶה אֶחָד” (על פי ”אורה של תורה” להרה"ק פינחס פרידמן)

הַתְּנָא הַקְּדוֹשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאי מְגַלֵּה לָנוּ בְּתִיקוּנֵי הַזֹּהַר (תיקון יג', כט'), שֶׁלְּחַג הַחֲנוּכָה יֵשׁ קֶשֶׁר שְׂיֻכוֹת עִם פְּסוּק הַיְחוּד: ”שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה אֱלֹקֵינוּ יִהְיֶה אֶחָד”. הֵנָּה, בְּפִסּוּק ”שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל...” יֵשׁ כַּה־(25) אוֹתִיּוֹת, וְלִכֵּן גַּם חֲנוּכָה הִיָּה בְּ-כַה־ בְּפִסְלוֹ. וְכֵן, ”חֲנוּכָה” – אוֹתִיּוֹת ”חֲנוּ כַה־”, וְהַפְּנִיָה שִׁישְׂרָאֵל חֲנוּ מִצְרַת הַיּוֹנִים עַל-יַדֵי כַה־ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַפְּסוּק ”שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד”. וְאִם כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מֵהוּ הַקֶּשֶׁר בֵּין הַפְּסוּק לְבֵין גַּם הַחֲנוּכָה.

בְּפִשְׁטוּת נִרְאָה לְבָאֵר קֶשֶׁר זֶה, עַל-פִּי הַיְדוּעַ שְׂבַעַת אֲמִירַת ”שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל” צְרִיכִים לִכְוֵן לְמִסוֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהִיּוֹת וְהַחֲשִׁמוֹנָאִים מְסוֹרוֹ אֶת נַפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת ה' יִתְבָּרַךְ, בְּזִמְן שְׁנִלְחָמוּ מַעֲטִים נֶגֶד רַבִּים, נִמְצָא שְׁנֵים חֲנוּכָה מְכוּן כַּנֶּגֶד פְּסוּק הַיְחוּד ”שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל”, שֶׁבוֹ גַם אָנוּ מְכוֹנִים לְמִסוֹר אֶת נַפְשָׁנוּ עַל קְדוּשַׁת ה' יִתְבָּרַךְ.

אוֹלָם, יֵשׁ לְבָאֵר זֹאת גַּם יוֹתֵר לְעַמְּךָ, וְנִקְדִּים לְהִבִּיא אֶת דְּבָרֵי הַצַּל”ח עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּגִמְרָא (פסחים נ'): ”אָמַר רַבִּי אֶחָא בְּ(שֵׁם) ר' חֲנִינָא: לֹא כְּעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא. כְּעוֹלָם הַזֶּה (מְבָרַךְ הָאָדָם) עַל בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת, וְאוֹמֵר: בְּרוּךְ הַטוֹב וְהַמְּטִיב, וְעַל בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת אוֹמֵר: בְּרוּךְ דִּין אֲמַת. (אָבֵל) לְעוֹלָם הַבָּא – כְּלוּ הַטוֹב וְהַמְּטִיב” (=כְּעוֹלָם הַבָּא מְבָרַךְ הָאָדָם עַל הַבְּשׂוֹרוֹת הַטוֹבוֹת וְעַל הַרָעוֹת אוֹתָהּ בְּרַכָּה: ”הַטוֹב וְהַמְּטִיב”), לְפִי שִׁמְעָלִיוֹן לֹא תִצְאָנָה הַרָעוֹת, וְאִין דְּבַר רַע מֵהַקַּב”ה, וְהַכֹּל הוּא לְטוֹבָה, וְאֶפְיִלוּ הַפּוֹרְעָנוּיּוֹת הַבָּאוֹת עַל הָאָדָם אִין רַעָה, אֶלָּא טוֹבָה, וְזֹאת כְּדֵי לְזַכֵּךְ אוֹתוֹ וְלְהַכְנִיעַ אֶת יִצְרַר הָרַע, כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יִזְכֶּה לַחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא.

נִמְצָאוּ לְמִדֵּים מְכַף, שֶׁלְאַמִּיתוֹ שֶׁל דְּבַר, הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ הוּא שָׂרֵשׁ הַרְחֻמִּים וְהַחֲסָדִים, כְּמוֹ שְׂאֵמַר דּוּד הַמֶּלֶךְ: ”טוֹב ה' לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו”. אֶלָּא, שְׂבַעוֹלָם הַזֶּה, הַחוּמְרֵי וְהַגְּשָׁמִי, טָחוּ עֵינֵינוּ הַגְּשָׁמִיּוֹת מִרְאוֹת אֶת הָאֲמַת, שִׁ”כָּל דְּעֵבִיד רַחֲמָנָא – לְטַב עֵבִיד” (=כָּל מָה שֶׁהַקַּב”ה עוֹשֶׂה – לְטוֹב עוֹשֶׂה). וְרַק לְעוֹלָם הַבָּא נִזְכֶּה לְרְאוֹת אֶת הַתְּמוּנָה הַמְּלֵאָה, וְנִרְאָה שֶׁהַכֹּל כָּאֵן הִיָּה לְטוֹבָה – וְנִבְרַךְ גַּם עַל הַרָעוֹת שֶׁעֲבַרְנוּ כְּעוֹלָם הַזֶּה ”בְּרוּךְ הַטוֹב וְהַמְּטִיב”.

וְהֵנָּה, בְּפִסּוּק הַיְחוּד, ”שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה אֱלֹקֵינוּ יִהְיֶה אֶחָד”, מִבִּיעִים אָנוּ בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהֵן מִידַת הַרְחֻמִּים, שְׁנִמְשַׁכְת מִשֵּׁם ”יִהוּה”, וְהֵן מִידַת הַדִּין, הַנִּמְשַׁכְת מִשֵּׁם ”אֱלֹקִים” – שְׁתִּיָּהֵן יַחַד הֵן מִידוֹת שֶׁל רַחֲמִים גְּמוּרִים. וְזֵהוּ פְּרוּשׁ הַפְּסוּק: ”שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל” – הָאֲמִינוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי ”יִהוּה” (=שֵׁם מִידַת הַרְחֻמִּים) אֱלֹקֵינוּ” (=שֵׁם מִידַת הַדִּין), הֵם לְאַמִּיתוֹ – ”יִהוּה אֶחָד”. שְׁתִּיָּהֵן, שְׁתֵּי מִידוֹתָיו שֶׁל הַקַּב”ה הֵן מִידָה אַחַת שֶׁל רַחֲמִים גְּמוּרִים. אֶלָּא שְׂכַעַת, כְּעוֹלָם הַחוּמְרֵי הַזֶּה, טָחוּ עֵינֵינוּ מִרְאוֹת בְּפוּעַל גִּילּוּי זֶה שֶׁל רַחֲמִים (וְלִכֵּן מְכַסִּים אָנוּ אֶת עֵינֵינוּ בְּ”קְרִיאַת שִׁמְעַי”, כְּדֵי לְהוֹרוֹת בְּזֶה, שֶׁלֹּא לְלַכֵּת שׁוֹלֵל אַחֲרֵי רְאִית הָעֵינַיִם הַגְּשָׁמִיּוֹת, כִּיּוֹן שְׁלַעִיתִים נִרְאָה לָנוּ שְׂדָבַר זֶה אוֹ אַחֵר, הוּא רַע).

וּמַעַתָּה יִתְבָּאֵרוּ הַיֵּטֵב דְּבָרֵי הַתְּנָא רַשְׁבִּי, שֶׁלְגַם חֲנוּכָה יֵשׁ קֶשֶׁר נִפְלֵא עִם פְּסוּק הַיְחוּד ”שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל”. שְׂכֵן, כְּפִי שְׂבָאֲרָנוּ, כְּשֶׂאֲנוּ אוֹמְרִים ”שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל”, אָנוּ מִבִּיעִים אֶת הָאֲמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, שְׂכָל מָה שֶׁהַקַּב”ה עוֹשֶׂה, לְטוֹב עוֹשֶׂה, וְגַם שְׂמִידַת הַדִּין הִיא בְּעֵצֶם רַחֲמִים גְּמוּרִים שֶׁל הַקַּב”ה.

וְאִכֵּן, יִסוּד חָשׁוּב זֶה נִתְגַּלֵּה גַם בְּחֲנוּכָה, בְּמִצִּיאַת פֶּחַ הַשֶּׁמֶן הַטָּהוֹר. שְׂכֵן, כְּכַר בְּעַת הַצָּרָה הַכִּי גְדוּלָה, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ הַיּוֹנִים לְהִיכַל, וְטָמְאוּ אֶת כָּל הַשְּׂמָנִים, כְּכַר אִז סַבַּב הַקַּב”ה כָּךְ, שְׂבַבִּית הַמְּקַדֵּשׁ יִהְיֶה טָמוּן פֶּחַ אֶחָד שֶׁל שֶׁמֶן טָהוֹר, שְׂמָמְנוּ יִתְהוּה **הַנֵּס** הַגְּדוֹל שֶׁל חֲנוּכָה. וּבְכַף נִתְגַּלֵּה לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם גְּדַל חֲבִיבוּת עִם יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקַּב”ה, שְׂגַם בְּעַת הַצָּרָה, כְּשֶׁהַכֹּל נִרְאָה דִּין גְּמוּר, הַקַּב”ה כְּכַר מְכִין לָהֶם אֶת הַיְשׁוּעָה בְּסִתְרָה, כִּיּוֹן שְׂמִפִּי עֲלִיוֹן לֹא תִצְאָנָה הַרָעוֹת, וְאִין דְּבַר רַע מֵהַקַּב”ה, וְ”כָּל דְּעֵבִיד רַחֲמָנָא לְטַב עֵבִיד” (=כָּל מָה שֶׁהַקַּב”ה עוֹשֶׂה, לְטוֹב עוֹשֶׂה).

שָׁנֵינוּ בַּגְמָרָא (קידושין ע'): "אמר שמואל: כל דאמר, מדבית חשמונאי קאתינא – עבדא הוא". דהינו, כל מי שאומר שהוא מבית חשמונאים – עבד הוא. וזאת, כפי ששנינו גם בגמרא (ב"ב ג', מתורגם): "הורדוס היה עבד של בית החשמונאים, (ו)נתן עיניו באותה תינוקת (=נערה) (מבית החשמונאים), (ורצה לקחתה לאשה). יום אחד שמע אותו בן אדם (=הורדוס) בת קול, שאמרה: כל עבד שימרוד עכשיו באדוניו יצליח. קם (הורדוס) והרג לכל אדוניו, והשאיר לאותה תינוקת (מבית חשמונאי), שהוא רוצה שתינשא לו. (ואולם, אותה תינוקת) עלתה לגג, הרימה את קולה ואמרה: כל מי שבא ואומר: 'מבית חשמונאי אני בא' – עבד הוא... ואותה תינוקת נפלה מהגג לארץ (ומתה)".

ומה מאד גדול הפלא כאן. שכן, איך יתכן שכל משפחת החשמונאים, הכהנים הקדושים, שהיו מבני אהרן, שעל-ידם נעשה הנס של חנוכה, שנקבע לדורות, יעלמו לגמרי כליל מן העולם, ולא נשאר מהם שריד ופליט? והנה, הרמב"ן מבאר ענין זה ואומר, שהחשמונאים נענשו על שלקחו את המלכות, ששיכת לבית דוד, לעצמם. וכפי דבריו הקדושים (בראשית מט', י'): "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו"... שלא יסור שבט מיהודה אל אחד מאחיו, כי מלכות ישראל המושל עליהם, ממנו יהיה (משבט יהודה)... וזה היה עונש החשמונאים שמלכו בבית שני, כי היו חסידי עליון, ואלמלא הם, נשתכחו התורה והמצוות מ ישראל. ואף-על-פי-כן נענשו עונש גדול, כי ארבעת בני חשמונאי הזקן, החסידים, המולכים זה אחר זה, עם כל גבורתם והצלחתם, נפלו ביד אויביהם בחרב, והגיע העונש בסוף, למה שאמרו רז"ל: 'כל דאמר, מדבית חשמונאי קאתינא – עבדא הוא' – שנכרתו כלם בעון הזה... (ו)כל זרע מתתיה חשמונאי הצדיק לא עברו (מן העולם), אלא בעבור זה שמלכו (בישראל), ולא היו מזרע יהודה ומבית דוד, והסירו השבט והמחוקק לגמרי. והיה עונשם מידה כנגד מידה, שהמשיל הקדוש ברוך הוא עליהם את עבדיהם והם הכריתום".

"מה אני אגיד לאבא (שבשמים)?"

רבי ליפא היה גבאי צדקה, שהגיע מארץ ישראל למילאנו שבאיטליה, כדי לאסוף תרומות לטובת מוסדות התורה בירושלים. כשהגיע למילאנו, שלחה אותו הקהילה היהודית להתארח בביתו של אחד מהגבירים החשובים שבעיר - מר הילקוט. רבי ליפא היה מופתע מהעשר הרב שבארמונו של מר הילקוט, ובהיכנסו לחדר קבלת הפנים, עמד והתבונן בהתפעלות בחפצי הנוי, בנורות הקריסטל הנוצצות ובכלי הדולח המבהיקים. לפתע נתקלו עיניו במשהו מוזר - לצד חנוכית זהב ענקית היו מונחים שברים של בקבוק. המראה היה משונה, ורבי ליפא לא הסתיר את תמיהתו. הגביר, שהבחין במבטי התמיהה של רבי ליפא פנה אליו, ושאלו: "אתה כנראה שואל מה עושות כאן הזכוכיות הישנות". "נכון מאד" - השיבו רבי ליפא.

"הם מאד יקרי-ערך בעבורי, ואף יותר מכל הזזה, הפסוף והקריסטל שבעולם! שכן, אני חיב לשברים אלה את עולמי!". "עד כדי כך?" שאל רבי ליפא. "כן, רבי. בא ואספר לך מדוע... לפני שנים רבות למדתי בישיבה בהולנד, עד לגיל שמונה עשרה, והייתי בטוח שעתיד נמצא בין כותלי הישיבה. והנה, יום אחד הגיע מכתב מסבי, שהתגורר באיטליה, ובו בקש, שאגיע לעזור לו בעסקיו, היות והוא אינו חש בטוב. עשיתי כבקשתו, ובעידודם של הורי נסעתי אליו לאיטליה. אולם, לצערי הרב, מצבו של סבא החמיר, ולאחר זמן-מה נפטר. הורי דרשו שאחזור ללמוד בישיבה, אולם אני כבר הייתי שקוע בעולם המסחר. ההצלחה האירה לי פנים, ועשיתי חיל בעסקי. כתבתי להורי שאני נשאר באיטליה. פתחתי סניפים רבים, והייתי טרוד בעבודתי מבקר ועד ערב. אולם, בגלל עסקי הרבים, התחלתי לותר על תפילות ערבית, ובמשך הזמן "דלגתי" גם על תפילות שחרית, ולאט לאט התרחקתי מהיהדות. פעבור כמה שנים התחנתתי, ונולדו ילדי, אך לא חנכתי אותם בדרך של אבי וסבי, בדרך התורה. כל זה עד לאותו מקרה... היה זה בימי כסלו. בלכתי ברחוב ראיתי קבוצה של ילדים שמשחקת, ולפתע שמעתי את אחד הילדים, כשהוא מקמר בבכי קורע לב. חבריו נסו להרגיעו, אולם ללא הועיל, והילד כל הזמן חזר ואמר: "מה אני אגיד לאבא? נגשתי אליו, ושאלתי: 'מה קרה?' בעינים דומעות ספר לי הילד, שמשפחתו עניה, ובמשך זמן רב חסכה פרוטה לפרוטה עבור בקבוק שמן זית, כדי שייכלו להדליק בו נרות חנוכה בהידור. והיום שלחו אותו ההורים לקנות בקבוק שמן זית, ושוב ושוב הזכירו אותו לבל ישבר הבקבוק. הילד קנה את הבקבוק, אולם כשפגש את חבריו משחקים, הצטרף אליהם למשחק, והבקבוק נשבר לרסיסים... בקשתי מהילד להתלוות אלי לחנות, ושם קניתי עבורו בקבוק חדש וגדול הרבה יותר, ושלחתי אותו לביתו כשהוא מאושר. בדרךפי הביתה הדהדו במוחי אותן מלים של אותו ילד: "מה אני

אגיד לאבא? ופתאום חלפה בלבי מחשבה נוקבת: מה אני אגיד לאבא שבשמים, שהפקיד בידי נשמה יקרה! מה אני אגיד לאבא אחרי מותי? הרי הפניתי עורף ליהדות! חזרתי למקום, ואספתי את שברי הבקבוק, ובלילה הזה הדלקתי נרות חנוכה לתדהמת בני ביתי, ומאז התחילה דרך התורה שלי לחיק היהדות ולקיום המצוות..."

שבת שלום וחג אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!